ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ

«ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ Ο ΛΙΝΔΙΟΣ»

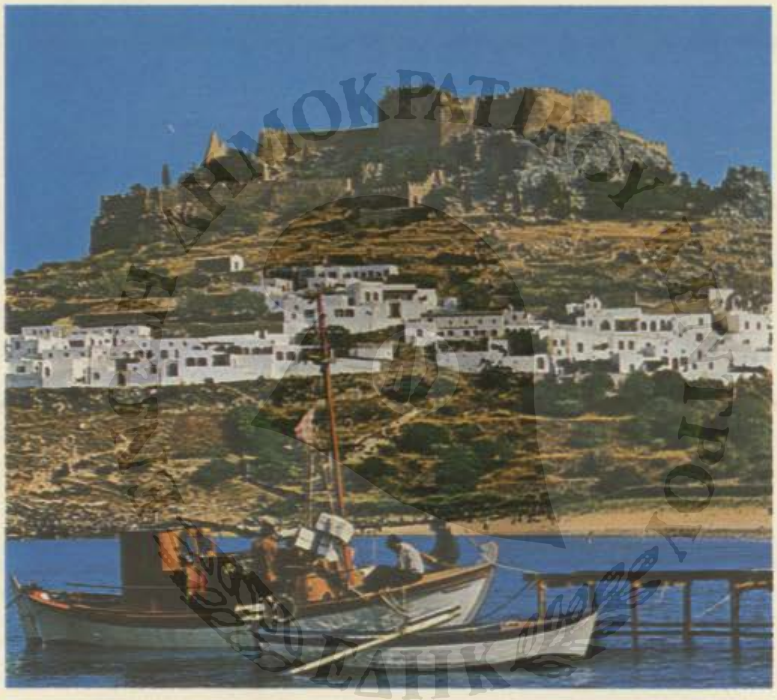

Η ΛΙΝΔΟΣ ΤΙΜΑ ΤΟΝ ΓΙΑΝΝΗ ΖΙΓΔΗ

Η ΤΕΛΕΤΗ ΣΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΛΙΝΔΟΥ
— 14 Αυγούστου 1994 —

ΑΘΗΝΑ
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1994



Λινδιακή κεραμική. Τα περίφημα πιάτα της Λίνδου.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ

«ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ Ο ΛΙΝΔΙΟΣ»



Η ΛΙΝΔΟΣ ΤΙΜΑ ΤΟΝ ΓΙΑΝΝΗ ΖΙΓΔΗ

Η ΤΕΛΕΤΗ ΣΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΛΙΝΔΟΥ

— 14 Αυγούστου 1994 —

ΕΘΝΙΚΟ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΔΗΚ

ΑΘΗΝΑ
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1994

ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ

1. Ο Τούρκος Πρόεδρος κ. Τ. Οζάλ και η Ελληνική Δωδεκάνησος, *Αθήνα 1991.*

2. Στόχοι και Καταστατικό του Π.Ι.Δ. *«ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ Ο ΛΙΝΔΙΟΣ», Αθήνα 1992.*

3. ΙΩΑΝΝΗ Γ. ΖΙΓΔΗ: Η αλλαγή της νοοτροπίας, απαραίτητη για την επιβίωση της Ελλάδας στην Ενωμένη Ευρώπη. Ο ρόλος του Π.Ι.Δ. *«ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ Ο ΛΙΝΔΙΟΣ», Αθήνα 1993.*

4. Το Ιερόν Ολοκαύτωμα της Κάσου (1824), *Αθήνα 1994.*

© Π.Ι.Δ. «ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ Ο ΛΙΝΔΙΟΣ», ΑΘΗΝΑ 1994
Χαρ. Τρικούπη 18, 106 79, Αθήνα
Τηλ. 36.12.792-36.41.770, FAX 36.34.412

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Το τεύχος αυτό εκδίδεται ύστερα από εισηγήσεις πολλών απ' όσους ήταν παρόντες, αλλά κι αρκετών που δεν μπόρεσαν να παρακολουθήσουν την τελετή της παράδοσης του «Χρυσού Κλειδιού» της Λίνδου στον Πρόεδρο της Ε.ΔΗ.Κ. κ. Γιάννη Ζίγδη.

Η τελετή αυτή υπήρξε μια σεμνή, αλλά ταυτόχρονα θερμή και αντικειμενική παρουσίαση της προσφοράς του Ιδρυτή και Προέδρου του Ιδρύματός μας στο δημόσιο βίο της χώρας.

Το τεύχος εκδίδεται και για ένα άλλο λόγο. Είναι μια άλλη απόδειξη ότι ο γνωστός αφορισμός «ουδείς προφήτης εν τη ιδία αυτού πατρίδι» έχει και εξαιρέσεις!..

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ
Π.Ι.Δ. «ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ Ο ΛΙΝΔΙΟΣ»

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
I. Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ...	9
II. Η ΤΕΛΕΤΗ	11
1) Το πρόγραμμα	13
2) Ομιλία Στέφανου Ιωαννίδη, Προέδρου Κοινότητας Λίνδου	14
3) Παράδοση του «Χρυσού Κλειδιού»	17
4) Ομιλία Κυριάκου Φίνα	18
5) Ομιλία Ευάγγελου Χατζηδημητρίου	31
6) Προσφώνηση του λαϊκού ποιητή Μανώλη Λάμπη	37
7) Ομιλία του Ιωάννη Γ. Ζίγδη	41
8) Το τέλος της τελετής	55
III. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	57

ΕΔΗΚ

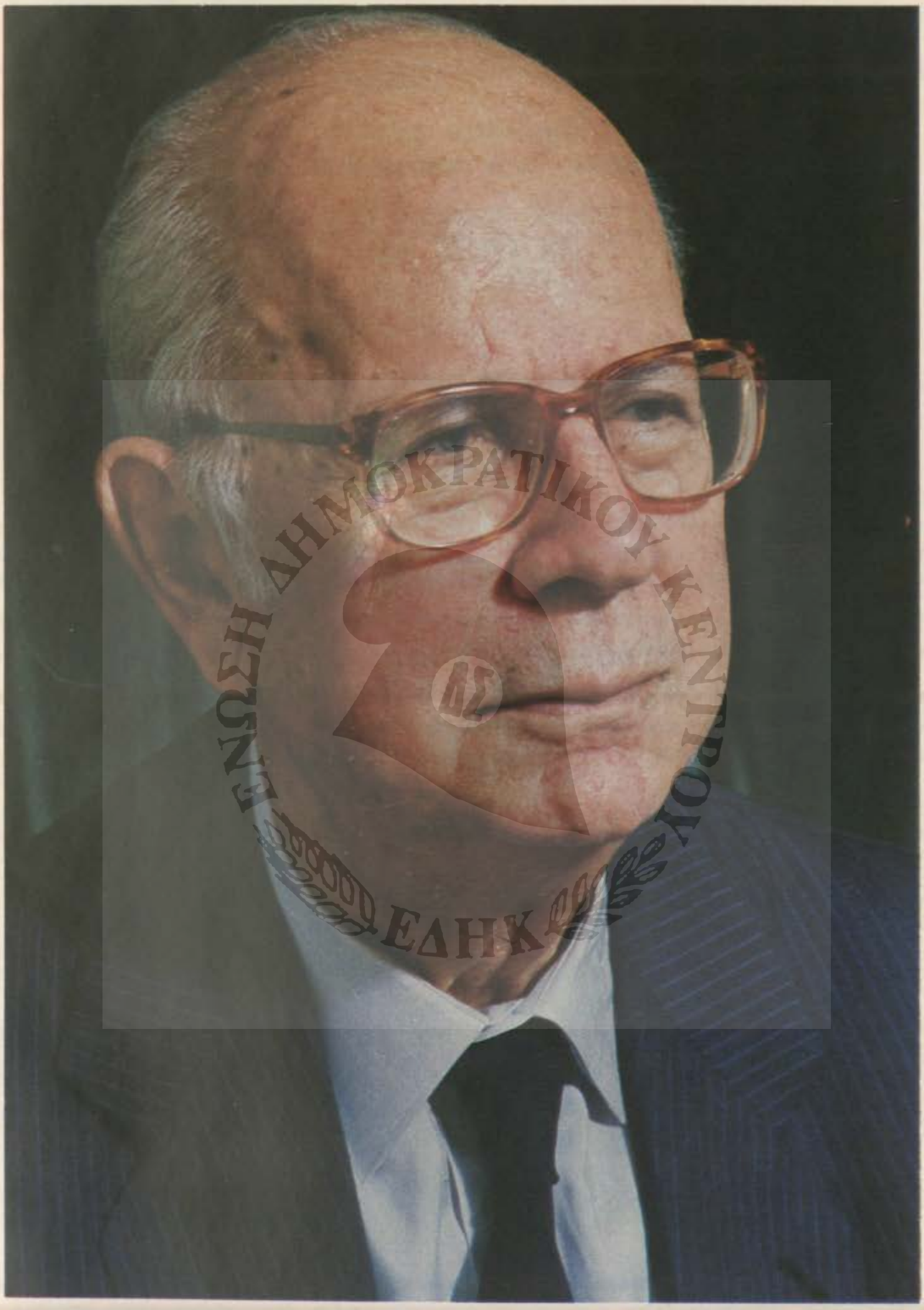

Ο Πρόεδρος της Ε.ΔΗ.Κ., ιδρυτής και Πρόεδρος του Πολιτιστικού Ιδρύματος Δωδεκανήσου «ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ Ο ΛΙΝΔΙΟΣ» κ. Ι. Γ. Ζίγδης.


ΕΝΩΣΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ
ΕΔΗΚ

Ι. Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΛΙΝΔΟΥ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ από το πρακτικό συνεδρίασης του Κοινοτικού Συμβουλίου (αρ. πρακτικού 1/1994)

ΘΕΜΑ: «Απονομή Χρυσού Κλειδιού της Λίνδου στον Ζίγδη Ιω...»

«Στη Λίνδο και στο κοινοτικό κατάστημα σήμερα 31.1.94, ημέρα Δευτέρα και ώρα 18.00, συνήλθε σε συνεδρίαση το κοινοτικό συμβούλιο κατόπιν της από 26.1.94 εγγράφου πρόσκλησης του Προέδρου, που εδόθη σε κάθε ένα σύμβουλο, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 86 του Π.Δ/τος 85/85.

Αφού διεπιστώθη νόμιμη απαρτία, δεδομένου ότι επί εφτά συνολικά συμβούλων ευρέθησαν παρόντες άπαντες, ήτοι: 1) Στέφανος Ιωαννίδης Πρόεδρος, 2) Μουσέλλης Ιωάννης Α/δρος, 3) Προφυλιενός Εμμανουήλ, 4) Λάμπης Παναγιώτης, 5) Ιδομενέας Παναγιώτης, 6) Ψαρός Μιχαήλ, 7) Παλλάς Δημήτριος, παρόντων και των δύο γραμματέων Διακογεωργίου Μιχάλη και Καραμαρίτη Γεωργίου.

.....

Ο Πρόεδρος εισηγούμενος το ενδέκατο θέμα ανέφερε στο συμβούλιο τα παρακάτω:

1) Ιωάννης Ζίγδης γέννημα-θρέμμα της Λίνδου, οικονομολόγος, πολιτικός, διδάκτωρ της London School of Economics, διετέλεσε βουλευτής Δωδ/σου, Υπουργός και τελευταία επί σειράν ετών Πρόεδρος της Ε.ΔΗ.Κ. Οι αγώνες του για τη δημοκρατία, την πατρίδα και τη Δωδεκάνησο θα μείνουν ανεξίτηλοι μέσα στις καρδιές όλων των Ελλήνων.

Η Κοινότητά μας πρέπει να τιμήσει το μεγάλο του αυτό έργο, που έχει δημιουργήσει μέχρι σήμερα. Προτείνω όπως:

α) Του απονείμουμε το «Χρυσό Κλειδί» της πόλεως Λίνδου.

β) Να εγγραφεί το όνομά του στο βιβλίο των ευεργετών της Κοινότητάς μας.

γ) Δεσμεύεται η Κοινότητά μας μετά το θάνατό του να ονομάσει την κεντρική πλατεία του χωριού «Πλατεία Ιωάννη Ζίγδη», όπου θα στηθεί εκ μέρους της ο ανδριάντας του μεγάλου αυτού πολιτικού.



Το Κοινοτικό Συμβούλιο μετά από διαλογική συζήτηση για το θέμα αυτό, λαβόν υπόψη την πρόταση του Προέδρου και την προσφορά του ανωτέρω προς την Κοινότητά μας,

αποφασίζει ομόφωνα:

Απονέμει το «Χρυσό Κλειδί» της πόλεως Λίνδου στον κ. Ζίγδη Ιωάννη για τη μεγάλη του προσφορά προς τη γενέτειρά του Λίνδο. Το όνομα του ανωτέρω θα γραφεί στο βιβλίο ευεργετών της Κοινότητάς μας και μετά το θάνατό του θα ονομαστεί η κεντρική πλατεία του χωριού «Πλατεία Ζίγδη Ιωάννη», όπου θα στηθεί και ο ανδριάντας του...

Η απονομή του «Χρυσού Κλειδιού» της Λίνδου στον κ. Ζίγδη Ιωάννη θα γίνει στο Πνευματικό Κέντρο Λίνδου την 28.6.94, που η Κοινότητά μας γιορτάζει την ημέρα του Αγίου Παύλου και Πέτρου.

Η παρούσα απόφαση έλαβε αύξοντα αριθμό 11/1994.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΤΑ ΜΕΛΗ

ΕΝΩΣΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ

II. Η ΤΕΛΕΤΗ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΤΟΥ «ΧΡΥΣΟΥ ΚΛΕΙΔΙΟΥ» ΤΗΣ ΛΙΝΔΟΥ ΣΤΟΝ ΙΩΑΝΝΗ Γ. ΖΙΓΔΗ, ΠΡΟΕΔΡΟ Ε.ΔΗ.Κ. ΚΑΙ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΣΕ «ΠΛΑΤΕΙΑ Ι. ΖΙΓΔΗ»

— (ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΛΙΝΔΟΥ, 14 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1994) —



Η Ακρόπολη και το Μεσαιωνικό Κάστρο.

1. ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Στις 8.30 μ.μ. της 14ης Αυγούστου 1994[1], στην κατάμεστη κεντρική αίθουσα του Πνευματικού Κέντρου Λίνδου, η εκφωνήτρια του Ραδιοφωνικού Σταθμού «9,59 — ΝΕΟΙ ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ» κα. Χαρούλα Λαδοπούλου, κατ' εντολήν του Κοινοτικού Συμβουλίου, ανακοίνωσε το πρόγραμμα της τελετής, με την εξής ομιλία:

«Αιδεσιμότατε,
Κύριε Πρόεδρε της Ε.ΔΗ.Κ.,
Κύριε Βουλευτά,
Κύριε Δήμαρχε Ρόδου,
Κύριε Κοινοτάρχα,
Κυρίες και Κύριοι,
Καλησπέρα σας,

Σας καλωσορίζουμε και σας ευχαριστούμε, που με την παρουσία σας τιμάτε αυτήν την εκδήλωση.

Η εκδήλωση θα αρχίσει με ομιλία του Προέδρου της Κοινότητας Λίνδου κ. Στεφ.Ιωαννίδη. Θα ακολουθήσει η παράδοση του «Χρυσού Κλειδιού» της πόλης Λίνδου ως ελάχιστος φόρος τιμής στο συμπατριώτη μας πολιτικό κ. Γιάννη Ζίγδη.

Στην εκδήλωση, επίσης, ο οικονομολόγος κ. Κυριάκος Φίνας θα μιλήσει με θέμα: «Ο ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΙΓΔΗΣ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΣΤΗ ΜΕΤΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ».

Ακολουθεί χαιρετισμός του κ. Ευάγγελου Χατζηδημητρίου και απαγγελία του λαϊκού ποιητή κ. Μανώλη Λάμπη.

Και φυσικά θα κλείσουμε την εκδήλωση με μια σύντομη ομιλία του Προέδρου της Ε.ΔΗ.Κ. κ. Γιάννη Ζίγδη.

Σας ευχαριστούμε πολύ».

(1) Η τελετή δεν πραγματοποιήθηκε στις 24 Ιουνίου 1994, όπως αρχικά είχε αποφασιστεί από το Κοινοτικό Συμβούλιο, λόγω προσωπικού κωλύματος του τιμωμένου.

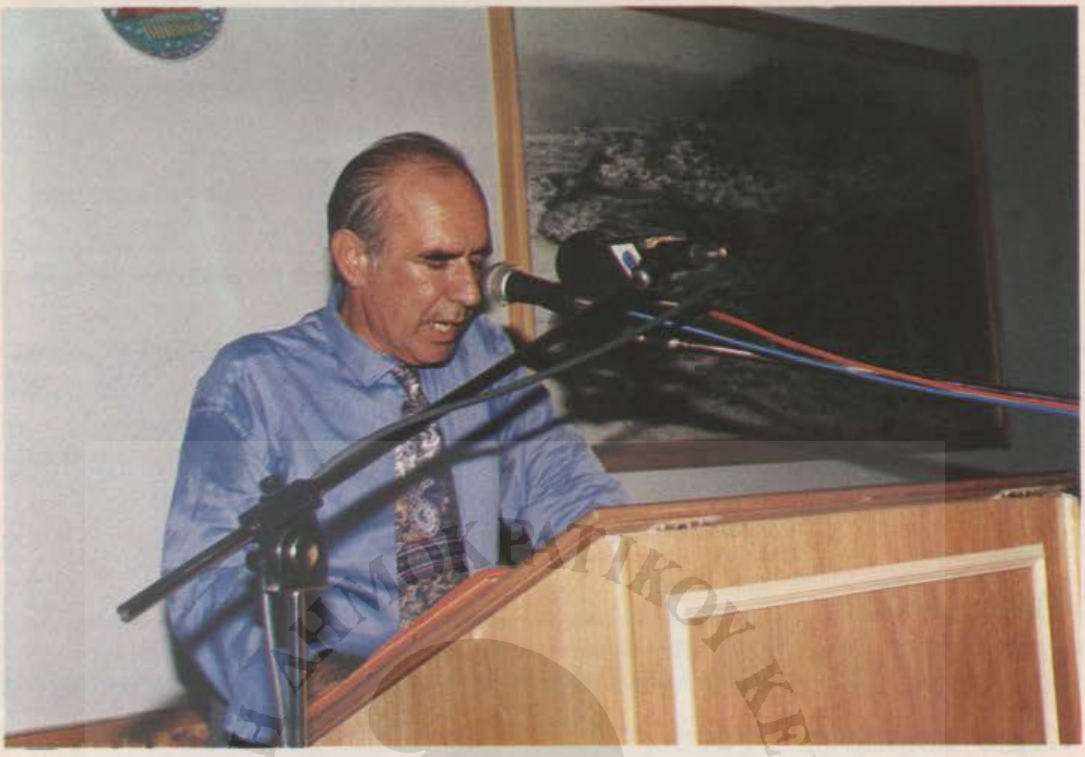

Ο Κοινοτάρχης Λίνδου κ. Στεφ. Ιωαννίδης στο βήμα.

2. ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΣΤ. ΙΩΑΝΝΙΔΗ, ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΛΙΝΔΟΥ

Ευθύς αμέσως πήρε το λόγο ο Πρόεδρος της Κοινότητας κ. Στ. Ιωαννίδης και είπε:

«Διαπρεπείς προσκεκλημένοι,
Φίλες και φίλοι,

Έχουμε στ' αλήθεια σ' αυτόν τον ευλογημένο τόπο μας τη σφραγίδα της δωρεάς. Ό,τι δηλώνει τη σοφία του Δημιουργού, στολίζει πλούσια τη γη μας κι ό,τι καταξιώνει τον άνθρωπο εκφράστηκε σ' αυτό το χώρο, στην αγαπημένη και ιστορική μας πατρίδα, του πνεύματος, των τεχνών και του πολιτισμού, στη Λίνδο, την πατρίδα των σοφών και των θεών, την αγαπημένη.

Είμαστε υπερήφανοι για την ιστορία, για τους προγόνους και τα μνημεία μας, για τις ομορφιές του τόπου μας, αλλά και για τη συνέχεια της παράδοσής μας στο χώρο της δη-



Ελληνική στοά.

μιουργίας, στα έργα της ψυχής και στη δύναμη του πνεύματος.

Και εκφραστής αυτής της συνέχειας είναι ο συμπατριώτης μας, που τιμάμε σήμερα.

Κύριε Πρόεδρε, γνωρίζουν οι Πανέλληνες, αλλά και οι εκτός Ελλάδας μελετητές την προσωπικότητα και το έργο σας, όπως αναδείχθηκε μέσα από τους αγώνες σας και καταγράφτηκε ήδη στις σελίδες της σύγχρονης ιστορίας μας. Όλοι γνωρίζουν το θερμό πατριώτη Ζίγδη, τον έντιμο και οξυδερκή πολιτικό, τον ασυμβίβαστο και ανυποχώρητο μαχητή της δημοκρατίας και της κοινωνικής δικαιοσύνης.

Όλοι γνωρίζουν τον Γιάννη Ζίγδη, το στενότατο συνεργάτη του Γέρου της Δημοκρατίας, να δίνει τη μάχη για την ανάπτυξη της χώρας, άλλοτε σαν Υπουργός Βιομηχανίας, άλλοτε σαν εκπρόσωπος της Ελλάδας σε Διεθνείς Οργανισμούς, άλλοτε από το Βήμα της Ευρωβουλής, άλλοτε από το Υπουργείο Παιδείας και επί πολλά χρόνια από την Αίθουσα της

Βουλής, που ευτύχησε ν' ακούσει έναν ακόμα μεγάλο ρήτορα σαν Βουλευτή, Υπουργό, Κοινοβουλευτικό Εκπρόσωπο και Αρχηγό Κόμματος.

Η πολιτική ιστορία του τόπου μας θα αναφέρει τον Πρόεδρο Ζίγδη για τον καθοριστικό ρόλο του στον εξηλεκτρισμό και την εκβιομηχάνιση και την οικονομική μας ανάπτυξη, για την ένταξή μας στην Ενωμένη Ευρώπη, για την πρόοδο της Νεολαίας μας. Αλλά, πάνω απ' όλα αυτά, θα τον αναφέρει για την αντρίκια στάση του απέναντι στη Χούντα και τα αφεντικά της, που αποκάλυψε, κατάγγειλε και γι' αυτό τόσο πολύ πόνεσαν, ώστε να πουν ότι «ούτε τα κόκκαλα του Ζίγδη δεν θα ταφούν στην Ελλάδα!..».

Αλλά, αν όλα αυτά έτσι επιγραμματικά, όπως αναφέρονται, αποτελούν μαρτυρίες για τη γενικότερη πολιτική παρουσία του Προέδρου, η ιστορία της Δωδεκανήσου έχει να προσθέσει κι άλλα στοιχεία για την καταλυτική παρουσία του στα πράγματα της Δωδεκανήσου και στο μέγα «θαύμα», που συντελέστηκε από την Απελευθέρωση μέχρι σήμερα.

Κύριος μοχλός αυτού του «θαύματος» υπήρξε ο Πρόεδρος, άλλοτε με τις πολύτιμες συμβουλές του, άλλοτε με την εκτέλεση βασικών έργων υποδομής στον ηλεκτροφωτισμό, στην υδροδότηση, στην οδοποιία, στην αποχέτευση και σήμερα με το Πολιτιστικό Ίδρυμα Δωδεκανήσου «ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ Ο ΛΙΝΔΙΟΣ», όπου κατέθεσε ό,τι απέκτησε στη ζωή του, αλλά και με τη ζωηρή συμβολή του στην προώθηση του μεγάλου έργου του Βιολογικού και την άγρυπνη φροντίδα του για την προστασία των νέων μας από τους σύγχρονους φοβερούς κινδύνους.

Για όλα αυτά και για τόσα άλλα, που θα αναφέρουν οι επόμενοι ομιλητές, κυρίως όμως για την περηφάνεια που νιώθουμε, όταν λέμε πως ο Ζίγδης είναι συγχωριανός μας, *το Κοινοτικό Συμβούλιο της ιδιαίτερης πατρίδας σας, κ. Πρόεδρε, αποφάσισε να αφιερώσει στο άξιο όνομά σας την Κεντρική Πλατεία της Κοινότητας και να σας απονείμει το «Χρυσό Κλειδί της Λίνδου»,* σαν έκφραση αναγνώρισης κι ευγνωμοσύνης για όσα ήδη προσφέρατε και σαν ευχή να εκφράζετε την άποψή σας για όσα θα μπορούσαν να επηρεάσουν την περαιτέρω εξέλιξή μας...

Παρακαλώ, κ. Πρόεδρε, να παραλάβετε το «Χρυσό Κλειδί της Πόλης μας».

(Θερμά και παρατεταμένα χειροκροτήματα από το πυκνό ακροατήριο)



Ο κ. Ι. Ζίγδης παραλαμβάνει το «Χρυσό Κλειδί» της πόλης από τον Κοινοτάρχη Λίνδου κ. Στεφ. Ιωαννίδη.

3. ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΟΥ «ΧΡΥΣΟΥ ΚΛΕΙΔΙΟΥ»

Ευθύς αμέσως ο κ. Ι. Ζίγδης παραλαμβάνει το «Χρυσό Κλειδί» λέγοντας:

«Σας ευχαριστώ θερμά, κ. Πρόεδρε κι όλο το Κοινοτικό Συμβούλιο για την τιμή που μου κάνετε.

Την επίσημη αυτή στιγμή μού 'ρχονται στη μνήμη τα όνειρα και οι αγώνες, που κάναμε όλοι μαζί για την Απελευθέρωση της Δωδεκανήσου την περίοδο της ξενοκρατίας και η ικανοποίηση για την υλοποίησή τους μετά τον τελευταίο πόλεμο.

Τόση μεγάλη είναι η συγκίνηση και η χαρά που αισθάνομαι την ώρα αυτή, γιατί βρίσκομαι και πάλι μαζί σας.

Σας ευχαριστώ διπλά».

(Χειροκροτήματα και θερμές αναφωνήσεις)



Μιλάει ο κ. Κυρ. Φίνας.

4. ΟΜΙΛΙΑ ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΦΙΝΑ
ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΥ & ΕΠ. ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ Ε.Β.Ε.Δ.

Στο Βήμα ανέβηκε ακολούθως ο κ. Κυρ. Φίνας, ο οποίος λέγει:

«Κυρίες και Κύριοι,

Ο εκ των πρωτοκορυφαίων Παύλος, με το ΙΓ΄ Κεφάλαιο της προς Ρωμαίους επιστολής του, μας άφησε αξιοπρόσεκτη παρακαταθήκη, η οποία όχι μόνο άντεξε στο μάκρος των 2.000 περίπου χρόνων, αλλά με βεβαιότητα θα συνεχίσει να έχει και τη βαρύτητά της στο διηνεκές. Αναφέρει, λοιπόν, ο Απόστολος των Εθνών:

«Ἀπόδοτε οὖν πᾶσι τάς ὀφειλάς... τῷ τόν φόβον τόν φόβον, τῷ τήν τιμήν τήν τιμήν».

(Παύλος προς Ρωμαίους ιγ΄,7)

Και σε ελεύθερη μετάφραση:

(«Αποδώσετε, λοιπόν, σε όλους, εκείνο που τους οφείλετε, ως χρέος και καθήκον... Σ' εκείνους που ανήκει ο βαθύς σεβασμός, αποδώσετε το βαθύ σεβασμό. Σ' εκείνους δε που ανήκει η τιμή, αποδώσετε την τιμή»).

Με πρωτοβουλία της Κοινότητας Λίνδου βρισκόμαστε εδώ σήμερα, προκειμένου να τιμήσουμε το Γιάννη Ζίγδη για τη 45χρονη προσφορά του στη δημόσια ζωή της χώρας. Αναντίλεκτα, ο Γιάννης Ζίγδης είναι ένας καταξιωμένος πολιτικός και η παρουσία του στην πολιτική ζωή του τόπου υπήρξε και συνεχίζει να είναι ωφέλιμη. Και νιώθω ότι, με την τωρινή μας παρουσία, τιμώντας το συμπατριώτη μας, τιμούμε ταυτόχρονα και τον εαυτό μας. Έτσι, και ανεξάρτητα από το ότι βράδυνε να γίνει η τιμητική αυτή εκδήλωση από τη γενέτειρά του, χωρίς δεύτερη γνώμη, πρέπει να εκφραστούν συγχαρητήρια στο Κοινοτικό Συμβούλιο Λίνδου για την απόφασή του αυτή. Πέραν τούτων, η απόφαση του Κοινοτικού Συμβουλίου Λίνδου ενέχει και γενικότερη σημασία. Αποτελεί και παράδειγμα προς μίμηση για τις επερχόμενες γενεές. Γιατί, αποδεδειγμένα, όταν ένας τόπος ξεχνάει τους ανθρώπους που του συμπαραστάθηκαν, όταν ξεχνάει την ιστορία του, χάνει το μέλλον του.

Γνωστή είναι η εθνική προσφορά της οικογένειας Ζίγδη κατά την ιταλική και ειδικότερα τη φασιστική χρονική περίοδο, όταν στη Δωδεκάνησο τα πάντα «τά 'σκιαζε η φοβέρα και τα πλάκωνε η σκλαβιά». Ο πατέρας του τιμώμενου, ο μακαρίτης δάσκαλος και φλογερός πατριώτης Γεώργιος Παπαϊωάννου-Ζίγδης, με τον ανυστερόβουλο, αυθόρμητο κι όταν επρόκειτο για εθνικά θέματα, εκρηκτικό του χαρακτήρα, με κείνο το θυμό, που χαρακτηρίζει τη θερμόαιμη ράτσα μας, έδινε το παρόν σε κάθε εκδήλωση, που σκόπευε να περισωθεί στο μαρτυρικό αυτό τόπο η Εθνικο-Θρησκευτική συνείδηση. Από τις αρχές του αιώνα μας μέχρι και τη

δεκαετία του '40, όπου εθνική ή εκκλησιαστική εκδήλωση ή ακόμη και οποιαδήποτε παρεμφερής πρωτοβουλία, πάντοτε ήταν παρών, είτε με την ιδιότητα του Εκπαιδευτικού, του Ψάλτη, του Καθηγητή της Βυζαντινής Μουσικής, είτε και του Προέδρου του Διδασκαλικού Συλλόγου «Ο ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ».

Μέσα σ' ένα τέτοιο πατριωτικό περιβάλλον, ως και με τη χριστιανική διαπαιδαγώγηση της Μητέρας του Χρυσάνθης, το γένος Γανωτάκη, προικισμένος δε και με τη σφραγίδα της δωρεάς, ο Γιάννης Ζίγδης από έφηβος έδειχνε τις διαθέσεις του για προσφορά στα κοινά. Εύστοχα δε, κατά τον Απόστολο των Εθνών Παύλο: «...Μακάριόν ἔστι μᾶλλον διδόναι ἤ λαμβάνειν» (Πράξη Κ΄ 35).

Γεννημένος στη Λίνδο, τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του '10, είχε την ατυχία να στερηθεί σε πολύ μικρή ηλικία τις στοργικές μητρικές φροντίδες, τις οποίες προσπάθησαν να αναπληρώσουν οι συγγενείς, αν είναι δυνατόν να ειπωθεί ότι αντικαθίσταται η μητρική αγάπη και στοργή. Χάρις, όμως, στη γενναιοδωρία των συγγενών εκ της μητέρας του και ιδιαιτέρως του θείου του μακαρίτη Μανώλη Γανωτάκη, συνέχισε απρόσκοπτα τις μεταγυμνασιακές του σπουδές: Αρχικά στην Ανωτάτη Σχολή Οικονομικών και Εμπορικών Επιστημών Αθηνών και ακολούθως στα Πανεπιστήμια Λωζάνης, Γενεύης και Λονδίνου, όπου και παρακολούθησε παραδόσεις υψηλού Επιστημονικού επιπέδου των κορυφαίων Οικονομολόγων και Πολιτειολόγων του Μεσοπολέμου. Παντού, από το Βενετόκλειο Γυμνάσιο μέχρι τη διδακτορική του διατριβή επί της Φιλοσοφίας του κλάδου της Οικονομικής, ανελλιπώς αριστούχος.

Επαρκώς καταρτισμένος οικονομολογικά, όσο ολίγοι στην Ελλάδα προς το τέλος της δεκαετίας του '30 και λόγω της τότε φασιστικής κατοχής της Δωδεκανήσου, εγκαταστάθηκε στην Αθήνα, για να προσφέρει τις γνώσεις του.

1940: σε ηλικία μόλις 26 ετών δίνει στον Παρνασσό εμπεριστατωμένη διάλεξη με το επίκαιρο, τότε, θέμα: «Πόλεμος και Οικονομία», την οποία ο Καθηγητής Δημήτριος Καλιτσουνάκης δημοσίευσε στο Επιστημονικό του Αρχείο Κοινωνικών και Οικονομικών Επιστημών. Και έκτοτε, ο ίδιος Καθηγητής δεν παρέλειπε να την υπογραμμίζει, ως πηγή αναφοράς και βιβλιογραφίας σε πολλά συγγράμματά του. Πρέπει εδώ να σημειώσω ένα γεγονός και τούτο ας εκληφθεί και σαν επιμνημόσυνη αναφορά για το μακαρίτη Δημήτριο Καλιτσουνάκη. Από το 1952 μέχρι το 1954, στην Ανωτάτη Σχολή Οικονομικών και Εμπορικών Επιστημών, στο μάθημα της Εφηρμοσμένης Πολιτικής Οικονομίας, είχα καθηγητή τον προαναφερθέντα. Μετά την αποφοίτησή μου με τιμούσε με τη φιλία του.

Ενθυμούμαι, όταν το 1964 τον συνάντησα στην Αθήνα, μου είχε πει: «Κύριε Φίνα, πριν από δύο μήνες καλεσμένος παρευρέθηκα στα εγκαίνια κάποιου έργου, που σχετίζεται με τον εξηλεκτρισμό της Χώρας. Το εγκαινίασε ο συμπατριώτης σου Υπουργός Ζίγδης και δεν φαντάζεσαι την ικανοποίηση, που ένιωσα την ημέρα εκείνη. Τον είχα φοιτητή και από τότε διέβλεπα την ανοδό του».

1940: Η άνανδρη και ύπουλη επίθεση της φασιστικής Ιταλίας, στις 28 Οκτωβρίου του έτους εκείνου, βρίσκει το Γιάννη Ζίγδη στην πρωτεύουσα του Ελληνισμού. Υπήρξε ο πρώτος εξ όλων των Δωδεκανησίων της διασποράς, που την μεθεπόμενη ημέρα, στις 30 Οκτωβρίου, δημοσίευσε επώνυμα άρθρο στη μεγάλης κυκλοφορίας εφημερίδα των Αθηνών «ΤΟ ΒΗΜΑ», στο οποίο τόνιζε ότι στον άνισο, αλλά υπέρτατο αγώνα κατά των δυνάμεων του σκότους, ήταν παρούσα και η Δωδεκάνησος. Ενώ, ταυτόχρονα, με τη διακήρυξή του εκείνη ο Γιάννης Ζίγδης καταχωρούσε και την πρώτη υποθήκη, πως μετά τον πόλεμο τα δώδεκα λαμπερά διαμάντια του Αιγαίου, ύστερα από τόσων αιώνων σκλαβιά, θα έπρεπε, δικαιωματικά, να αποδοθούν στην αγκαλιά της Μητέρας-Πατρίδας. Και προχωρώντας με πλέον θαρραλέα και πατριωτικά βήματα, πρωτοστάτησε, μαζί με το Γιάννη Καζούλλη κι άλλους Δωδεκανησίους της Ελεύθερης Ελλάδας, στην ίδρυση του «εθελοντικού Δωδεκανησιακού Συντάγματος» το οποίο εντάχθηκε στη δύναμη των Ενόπλων Δυνάμεων του Έθνους και έγραψε κι αυτό, αναλογικά, σελίδες δόξας κατά το Αλβανικό έπος.

Με την κατάρρευση του μετώπου, τον Απρίλιο του 1941, ο στρατιώτης Γιάννης Ζίγδης ακολούθησε τη στρατιωτική και πολιτική ηγεσία στην Κρήτη και αργότερα στη Μέση Ανατολή. Εκεί εντοπίστηκε από τον διεθνούς φήμης Οικονομολόγο Κυριάκο Βαρβαρέσο, Υπουργό του Συντονισμού της εξόριστης Ελληνικής Κυβέρνησης, μετακλήθηκε στο Λονδίνο και συμμετείχε στο Επιστημονικό Επιτελείο, το οποίο ασχολούνταν με τα μεταπολεμικά οικονομικά προβλήματα, που θα αντιμετώπιζε η Χώρα. Από τη θέση αυτή δεν παρέλειπε ευκαιρία, που να μην προωθεί κάθε τι, που σχετιζόταν με τη Δωδεκάνησο. Είτε για τον επισιτισμό της, εξαιτίας του πολεμικού αποκλεισμού, είτε για την παραχώρησή της, μετά το τέλος του Δεύτερου Παγκόσμιου Πολέμου στην Ελλάδα. Η Θεία Πρόνοια το θέλησε έτσι, ώστε ο Δωδεκανήσιος πολιτικός και πολέμιος του φασισμού, να αντιπροσωπεύσει την Ελλάδα, ως Υπουργός, όταν το 1952 διεξάγονταν οι διαπραγματεύσεις για το ύψος και το είδος των πολεμικών αποζημιώσεων, που θα κατέβαλλε η Ιταλία στη χώρα μας.

1944: Με την απελευθέρωση της Ελλάδας, τον Οκτώβριο του 1944, ο Γιάννης Ζίγδης επέστρεψε κι αυτός στη χώρα και ανέλαβε Οικονομικός Σύμβουλος της UNRRA. Και με την ιδιότητα αυτή, νεαρός για τέτοιες υπεύθυνες θέσεις, τέθηκε επικεφαλής ομάδας κορυφαίων Επιστημόνων, Τεχνικών και Οικονομολόγων, για τη σύνταξη προγράμματος «εξηλεκτρισμού και εκβιομηχάνισης» της χώρας. Και υπό την εποπτεία του συντάχθηκε η επτάτομη Μελέτη για την αξιοποίηση του ορυκτού πλούτου της. Επίσης, μπήκαν οι βάσεις και για τον εξηλεκτρισμό και την εκβιομηχάνιση της Ελλάδας.

1950: Όταν τον Ιανουάριο του 1950 προκηρύχθηκαν οι βουλευτικές εκλογές για το Μάρτιο του ίδιου έτους, στις οποίες για πρώτη φορά θα συμμετείχε και η περιφέρειά μας, όλων των τοπικών παραγόντων τα βλέμματα αυθόρμητα και από διαίσθηση στράφηκαν προς το πρόσωπο του Γιάννη Ζίγδη. Ενταγμένος στο ιστορικό κόμμα των Φιλελευθέρων —ο ιδρυτής του οποίου, ο Ελευθέριος Βενιζέλος, είχε στενούς δεσμούς με τα νησιά μας, καθόσον επί μία εικοσαετία και πλέον, από το 1912 μέχρι το 1933, τον απασχολούσε το Δωδεκανησιακό Ζήτημα, συμμετέχοντας στο δημόσιο βίο, με την άλφα ή βήτα πολιτειακή του ιδιότητα— ο τιμώμενος εκλέχτηκε μεταξύ των τεσσάρων βουλευτών, τους οποίους η Ελεύθερη, πλέον, Δωδεκάνησος έστειλε στο Ελληνικό Κοινοβούλιο.

Αναφερόμενος στην εποχή εκείνη, έρχονται στη μνήμη τα λόγια του μακαρίτη πατέρα μου: Πρέπει να ήταν το πρώτο δεκαήμερο του Φεβρουαρίου του 1950, όταν ως υποψήφιος βουλευτής ο τιμώμενος συμπατριώτης μας, εγκαινιάζοντας την προεκλογική του εκστρατεία, θεώρησε πρέπον να ξεκινήσει από τη γενέτειρά του, τη Λίνδο. Μαζεύτηκε όλο το χωριό στην αίθουσα του λεγόμενου «Παλιού Σχολείου», τότε ψήφιζαν μόνο οι άνδρες και εκφώνησε τον προεκλογικό του λόγο. Εγώ δεν ήμουνα εκεί, απουσίαζα στη Ρόδο, καθόσον φοιτούσα στη Μέση Εμπορική Σχολή. Παραβρέθηκε ο πατέρας μου, ο οποίος, παρά τα λιγοστά του γράμματα, που έμαθε στο Δημοτικό Σχολείο Λίνδου, την 9η δεκαετία του 1800, με την αλληλοδιδακτική μέθοδο, εντυπωσιάστηκε με τον τρόπο και την πειστικότητα, που ο ομιλητής παρουσίασε τα επιχειρήματά του. Όταν το Σάββατο της εβδομάδας εκείνης ήλθα στο χωριό να δω τους γονείς και λόγου γενομένου για τις εκλογές, ο πατέρας μου, με τη σύνεση και τη λογική που τον διέκριναν, μου τόνισε: «Κυριάκο, θα σου αναφέρω κάτι σαν προφητεία ή όπως αλλιώς θέλεις πέστο και να το θυμάσαι. Δεν πρέπει να πέφτω έξω. Ο Ζί-

γδης είναι ένας καινούργιος Ελευθέριος Βενιζέλος». Σε παρατήρηση δική μου, πού στηρίζει την κρίση του αυτή, μου αποκρίθηκε: «Το 1914, παραμονές του Πρώτου Παγκόσμιου Πολέμου, πηγαίνοντας ή επιστρέφοντας από το Μαρόκο, δεν θυμάμαι ακριβώς, εκεί όπου, εκτός των άλλων τόπων του εξωτερικού, συνηθιζόταν να πηγαίνουν οι περισσότεροι Λίνδιοι σε αναζήτηση εργασίας, βρέθηκα στο Παρίσι. Τις ημέρες εκείνες είχεν έλθει και ο Βενιζέλος και η Ελληνική Πρεσβεία, σε κάποια προγραμματισμένη ημέρα συγκέντρωσε τους εκεί Έλληνες και ο τότε Πρωθυπουργός μας μίλησε για την κατάσταση στην Ελλάδα και πώς διαγραφόταν το μέλλον. Η αυτοπεποίθηση, που μας μετέδωσε, η πίστη του στην πρόοδο του Ελληνισμού και γενικά ο πειστικός λόγος, όπως εκφραζόταν τόσο ο ένας τότε, όσο και ο συμπατριώτης μας σήμερα, ύστερα από 36 χρόνια, μου παρέχουν την αίσθηση πως, μεταξύ των δύο αυτών πολιτικών ανδρών, υπάρχει μεγάλη συνάφεια». Ύστερα από 45 ολόκληρα χρόνια από την τότε ορθή πρόβλεψη και με δεδομένα, πλέον τώρα, τόσο τη γόνιμη μακρόχρονη πολιτική σταδιοδρομία, όσο και την πολυποίκιλη προσφορά του Ζίγδη, αξίζει να αναφερθεί εδώ το παμπάλαιο και διαρκώς ανανεούμενο ρητό: «Δεν έχεις γέροντα; Αγόρασε».

Γιάννη Ζίγδη,

Από το Μάρτιο του έτους αυτού, του 1950, είσαι πλέον εκπρόσωπος της Δωδεκανήσου στη Βουλή των Ελλήνων. Αρχίζει ο Γολγοθάς σου, αλλά και η πολυσύνθετη προσφορά σου. Είναι η εποχή, όπου ακόμη ήταν νωπός ο απόηχος του τρισκατάρατου εμφύλιου σπαραγμού. Στον παρθενικό σου λόγο ενώπιον της Εθνικής Αντιπροσωπείας μετέφερες το μήνυμα, την αξίωση θα έλεγα, της ειρήνευσης και καθησύχασης των παθών. Οι Εθνοκτόνες έντονες πολιτικές διαφορές έπρεπε να παραμεριστούν, ανεξάρτητα ποια πλευρά και υπό ποίαν ιδιότητα είχε το δίκαιο ή το άδικο με το μέρος της. Προείχε η ανασυγκρότηση των ηθικών, πνευματικών και υλικών δυνάμεων του Έθνους. Μέσα δε σε αυτό το πλαίσιο και η Δωδεκάνησος, η από το 1947 νέα Ελληνική Επαρχία, όπως καθιερώθηκε να αποκαλείται, ύστερα από τον τίτλο ενός άρθρου σου του χρόνου εκείνου στο «ΒΗΜΑ», το οποίο αναδημοσίευσε η μηνιαία έκδοση «Νέα Οικονομία», του Καθηγητή Άγγελου Αγγελόπουλου, είχε τη θέση της και το λόγο της.

Με κάποια δόση υπερβολής θα μπορούσε να πει κανείς, ότι Βουλευτής Δωδεκανήσου τα πρώτα μεταπελευθερωτικά χρόνια, εφόσον ο κατέχων το αξίωμα, θα εξασκούσε συνειδητά τα καθήκο-

ντά του, ισοδυναμούσε με «μάρτυρα», ορκωμοσία του δε σε Υπουργό, με «πρωτομάρτυρα». Και τούτο, λόγω των συσσωρευμένων τοπικών προβλημάτων, που υπήρχαν, εξαιτίας του πολέμου και της μακρόχρονης ξενικής κατοχής, ως και των ατομικών εκάστου ψηφοφόρου απαιτήσεων, αλλά ταυτόχρονα και της αδήριτης εθνικής ανάγκης, η οποία επέβαλλε την άμεση και σωστή αντιμετώπισή τους. Τα προβλήματα αυτά, βέβαια, γινόντουσαν δυσκολότερα, σε συνδυασμό και με τα πολύ περιορισμένα οικονομικά μέσα, που είχε στη διάθεσή του το Ελληνικό Κράτος, το οποίο, τουλάχιστον, μέχρι το 1953, εξαρτούσε την επιβίωσή του από τα κονδύλια της Αμερικανικής Βοήθειας, δηλ. το «Δόγμα Τρούμαν» και το περίφημο «Σχέδιο Μάρσαλ», που επακολούθησε, των οποίων, δυστυχώς, δεν έγινε και τόσο επωφελής χρήση.

Αναντίρρητα, η Δωδεκάνησος στο πρόσωπό σου βρήκε, εκτός των άλλων, το γνήσιο, ανυποχώρητο και γιατί να μην αναφερθεί, και τον ασυμβίβαστο εκφραστή των δίκαιων αιτημάτων της. Πρόκειται για μια αναμφισβήτητη πραγματικότητα. Τα βασικά νομοθετήματα, που αναγκαστικά θα έπρεπε να τεθούν σε ισχύ ή να συμπληρωθούν, γιατί είχαν προηγηθεί, τόσο η Ελληνική Στρατιωτική Διοίκηση υπό το Ναύαρχο Περικλή Ιωαννίδη (Μάρτιος 1947 - Μάιος 1948), όσο και η Γενική Διοίκηση (Μάιος 1948 - Μάρτιος 1950), υπό το συμπατριώτη μας, εκ των Δωδεκανησίων της διασποράς από την Κάσο Νικόλαο Μαυρή, για τα σταθερά θεμέλια του μεταπολεμικού δωδεκανησιακού οικονομικού θαύματος, φέρουν τη σφραγίδα σου καθώς και των συναδέλφων σου της εποχής εκείνης. Σου ανήκει δε ανεπιφύλακτα η πατρότητα δημιουργίας του Οργανισμού Ακίνητης Περιουσίας του Δημοσίου στη Δωδεκάνησο (Νόμος 2100/1952). Για την οποία ακίνητη περιουσία, ως καθαρά Δωδεκανησιακή, πίστευα και με περισσότερη πεποίθηση εξακολουθώ να πιστεύω πως, εάν γινόταν ορθολογική εφαρμογή από τους διατελέσαντες κατά καιρό Νομάρχες ή Γενικούς Διοικητές της τελευταίας 40ετίας, αυτή θα ήταν μοχλός μεγαλύτερης και επωφελέστερης περιφερειακής ανάπτυξης του δωδεκανησιακού συμπλέγματος. Έχω τη βεβαιότητα ότι ακόμη υπάρχουν περιθώρια προς την κατεύθυνση αυτή. Αρκεί να γίνει κάποια μελετημένη καλή αρχή με καρτεσιανό πνεύμα.

Υπήρξες, επίσης, ανένδοτος υποστηρικτής του ειδικού δημοσιονομικού (φορολογικού και δασμολογικού) καθεστώτος της Δωδεκανήσου. Κι όταν η γραφειοκρατία της κεντρικής εξουσίας απειρόταν να το αποδυναμώσει, κατά διαστήματα, εσύ ύψωνες, έγκαιρα και αποτελεσματικά, το ανάστημά σου και αποσοβούσες

το «ανοσιούργημα». Και διατηρήθηκε, σε πείσμα πολλών, έστω και κάπως «κουτσουρεμένο», μέχρι την 31.12.1986. Το θέλησε δε έτσι η μοίρα, ώστε προτού αρχίσει να λειτουργεί ο φόρος προστιθέμενης αξίας, σε εφαρμογή της Έκτης Κατευθυντήριας Οδηγίας της ΕΟΚ, ως και των λοιπών όρων Ένταξης της Ελλάδας, να πρωτοστατήσεις ξανά, έχοντας στο πλευρό σου όλους μας και με βασικό συνεργάτη τον έχοντα την τιμή να ομιλεί, για να καθιερωθούν από 1.1.1987 στη Δωδεκάνησο μειωμένοι συντελεστές του παραπάνω έμμεσου φόρου, ο οποίος αντικατέστησε όλους, σχεδόν, τους προϋπάρχοντες.

Εξάλλου, θιασώτης της περιφερειακής ανάπτυξης, ως και της εξασφάλισης πόρων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, υποστήριξες επίμονα και με πάθος, με νομικά και οικονομικά επιχειρήματα, τη διατήρηση του ειδικού τοπικού φόρου κατανάλωσης, του 4%, όπως καθιερώθηκε να αποκαλείται. Σταθερός στις θέσεις σου, ήσουν στο θέμα αυτό ανυποχώρητος, όπως ο αξέχαστος Σταύρος Αυγουστάκης —ίσως να ήταν και ο μόνος τομέας, για τον οποίο και οι δύο σας δε δεχόσαστε αντίλογο.

Καθημερινά «μπροστάρης» για την προαγωγή των Δωδεκανησιακών προβλημάτων, ουδέποτε παρέλειψες να παρακολουθείς και να υποδεικνύεις λύσεις και για τα γενικότερα εθνικά θέματα. Η οικονομική ανάπτυξη της χώρας, την οποία αναπόσπαστα συνέδεες με την εκβιομηχάνιση, τα μέτρα επιείκειας, που αποτέλεσαν τα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια και τις διακηρύξεις του Νικολάου Πλαστήρα —του Μαύρου Καβαλάρη— η Ένταξη στην Ευρωπαϊκή οικογένεια, το δημογραφικό πρόβλημα της Ελλάδας, η ευαισθησία για τα θέματα του Αιγαίου, η Ελληνικότητα της Μακεδονίας μας, το Κυπριακό και τόσα άλλα ήσαν από τα κύρια μελήματά σου. Στο θέμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης υποστήριζες, ευθύς εξ αρχής, εξ όλων των αρμόδιων παραγόντων, περισσότερο ριζοσπαστικές λύσεις. Είχες την άποψη, την οποία με επιμονή διετύπωνες, ότι, αντί της ενδιάμεσης περιόδου Σύνδεσης, θα έπρεπε να είχε προκριθεί η Ένταξη. Θεωρούσες χαμένο το μεσολαβήσαν χρονικό διάστημα, 1960-1980.

Επιπλέον, με την κοινοβουλευτική σου ορθοδοξία, απέδειξες πως το Έθνος θα πρέπει να βασίζει την πορεία του στο διάλογο και την αλήθεια, στους δύο αυτούς βασικούς άξονες της Δημοκρατίας.

Γενικότερα, ως εκ τούτου, κάθε προσεκτικός παρατηρητής διαπιστώνει, τόσο στα γραφόμενά σου, όσο και στους προφορικούς λόγους, την αγωνία, για να μην πούμε το άγχος, ενός υπεύθυνου

ανθρώπου, να μη στερήσει η χώρα μας να γίνει το συντομότερο ισότιμη, από κάθε άποψη, με τις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές χώρες. Από 15ετίας ήδη συμμετέχουμε στην ευρωπαϊκή οικογένεια και χρειάζεται να συμπεριφερόμαστε ως Ευρωπαίοι. Η εμπέδωση αυτής της αντίληψης θα μπορέσει από μόνη της να μας λύσει πολλά προβλήματα.

Δεν αποτελεί υπερβολή να αναφέρω, ότι στην ιδιοσυγκρασία σου για τα σύγχρονα Εθνικά θέματα επικρατεί η σκέψη εκείνη, που υποστήριζε πριν από 2.600, περίπου, χρόνια ο συμπατριώτης μας, ο Κλεόβουλος ο Λίνδιος, ο οποίος επί μία τριακονταετία και πάνω κυβέρνησε συνετά και δημιουργικά την Αρχαία Λίνδο, η επικυριαρχία της οποίας πέραν της αρχικής της δύναμης και επιρροής —ως και των αποικιών της στα απέναντι παράλια της Μικράς Ασίας και της Κάτω Ιταλίας, όπου μέχρι σήμερα διασώζεται τοπωνύμιο Λίνδιοι, ως επίσης και οι Σόλοι, πόλις αξιόλογη, κτίσμα των Λινδίων, όπως αναφέρει στα Γεωγραφικά του ο Στράβωνας— απλωνόταν επί 15 Δήμων, που κατελάμβαναν το 55%, περίπου, του νησιού της Ρόδου, καθώς κι ότι η Κάσος και η Κάρπαθος ήταν Δήμος των Λινδίων. Και του οποίου τα έργα, η δράση και η εν γένει πολιτεία έγιναν περισσότερο γνωστά σε μας τους σύγχρονους, χάρη στην ευσυνείδητη, μεθοδική και ακούραστη ενασχόληση και την παρουσίασή της σε ιστορική μονογραφία από το μακαρίτη Γυμνασιάρχη και πολυσύνθετο συγγραφέα Μανώλη Παπαμανώλη, με καταγωγή από τη Σορωνή της Ρόδου. Ο ίδιος, εξάλλου, συγγραφέας τελείως ανιδιοτελώς σε αυτοτελή επανέκδοση της «Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών Δωδεκανήσου» ανέλυσε εισαγωγικά και παρουσίασε με κάθε λεπτομέρεια την πλοκή του έργου, που έγραψε το 1894 ο Γεώργιος Παπασταματίου, με τον τίτλο «ΕΡΩΣ, ΠΑΤΡΙΣ ΚΑΙ ΜΙΣΟΣ», στο οποίο εκτός από τη συναισθηματική του πλευρά, παρέχονται και πολλές χρήσιμες πληροφορίες. Και κατά τη γνώμη μας, καθυστερεί ακόμη αδικαιολόγητα η ονομασία ενός δρόμου της Λίνδου, σε ελάχιστη τιμή για την προσφορά του. Δεν πρέπει δε να μας διαφεύγει ποτέ, ότι η αναγνώριση των ανιδιοτελών προσφορών είναι επιβεβλημένη, έστω και μετά θάνατον. Γιατί, όπως και πολύ ορθά διατυπώθηκε: «Εάν δεν ταφολογήσουμε, δεν θα αρετολογήσουμε». Έλεγε, λοιπόν, ο σοφός εκείνος άνδρας, ο Κλεόβουλος: «Δεν υπάρχουν υποθέσεις χαμένες, παρά μόνο εκείνες που εγκατέλειψες».

Στην περίοδο της επτάχρονης δικτατορίας, 1967-1974, υπήρξες από τους πρωταγωνιστές εναντίον της.

«Ἀρχή ἄνδρα δείκνυσι», διεκήρυττε ένας από τους Επτά σο-

φούς της Αρχαίας Ελλάδας, ο Πιττακός ο Μυτιληναίος. Ο αφορισμός αυτός επιβεβαιώθηκε και στην περίπτωσή σου. Διέθεσες όλες σου τις ικανότητες κι όλες σου τις δυνάμεις στην υπηρεσία της Ελλάδας και της Δωδεκανήσου. Έτσι, αν και οι πολιτικές συγκυρίες των δεκαετιών του '50, του '60, ως και εκείνης του '70, καθώς και η πολιτική σου κεντρώα τοποθέτηση δεν ευνόησαν επαρκώς να δοκιμαστούν στην πράξη οι διοικητικές και δημιουργικές σου ικανότητες σε μεγαλύτερο Πανελλήνιο επίπεδο, παρόλα ταύτα η βραχύβια επί τρεις φορές Υπουργοποίησή σου, καθώς και η επί εννέα περιόδους ανάδειξή σου στο βουλευτικό αξίωμα, έδωκαν το στίγμα, το τι περισσότερο θα μπορούσες να προσφέρεις. Επί Υπουργίας σου ψηφίστηκε ο πρώτος Νόμος «περί επαρχιακής βιομηχανίας» και τόσοι άλλοι παρεμφερείς. Σε σένα οφείλεται η ίδρυση της Ελληνικής Τράπεζας Βιομηχανικής Αναπτύξεως (ΕΤΒΑ). Το δε 1964 εγκαινίασες το Πρόγραμμα εξηλεκτρισμού της υπαίθρου, με το οποίο ηλεκτροδοτήθησαν όλα, σχεδόν, τα χωριά και νησιά της Ελλάδας.

Έμπειρος και με άριστη οικονομολογική κατάρτιση, διαθέτοντας, επιπλέον, και τα απαραίτητα φυσικά κι άλλα επίκτητα προσόντα, που απαιτούνται, είσαι από τους λιγοστούς Έλληνες πολιτικούς με υψηλή κοινή μαρτυρία. Τά 'βαλες με το αμαρτωλό πολιτικό σύστημα. Πολλές φορές υπερεκτίμησες τη δύναμη του ακέραιου χαρακτήρα σου και της αρετής σου και έπεφτες νικημένος. Προσωρινά, όμως, γιατί μακροπρόθεσμα έμεινες πάντα όρθιος και κατά τον ποιητή, από το χρέος μη κινών...

Κυρίες και κύριοι,

Ο οιοσδήποτε μπορεί να διαφωνεί με τις κατά καιρούς πολιτικές ή άλλες επιλογές του Γιάννη Ζίγδη. Δεν δικαιούται, όμως, κανείς μα κανείς, που να του αρνηθεί εντιμότητα προθέσεων και ενεργειών για το καλό της Δωδεκανήσου και της Χώρας γενικότερα.

Οι Λίνδιοι, από την πρώτη στιγμή, αγκάλιασαν τον πολιτικό Γιάννη Ζίγδη και του συμπαραστάθηκαν ενεργά. Ίσως να αποτελεί μοναδικό Πανελλήνιο φαινόμενο ή έστω από τα πάρα πολύ λίγα, όπου η υποστήριξη ήταν καθολική. Επί έξι συνεχείς βουλευτικές αναμετρήσεις, ο τιμώμενος απολάμβανε του συνόλου, σχεδόν, της προτίμησης των συγχωριανών του. Τους τιμούσε η παρουσία του στο Ελληνικό Κοινοβούλιο.

Η Λίνδος, αμέσως μετά την Απελευθέρωση, άρχισε να αραιώνει πληθυσμιακά. Έτσι, μέχρι το 1958, σοβούσε βαθειά οικονομική καχεξία στο χωριό, την οποία επέτεινε και το άγονο του εδάφους

της περιοχής. Η ομαδική οικογενειακή, σχεδόν, φυγή στέρησε, μεταξύ των άλλων, στους εναπομείναντες στη Λίνδο και αυτών των μεταναστευτικών εμβασμάτων, που ήταν η κυριότερη πλουτοπαραγωγική πηγή τα προπολεμικά χρόνια, καθόσον τα περισσότερα σπιτικά είχαν από έναν ή δύο ξενητεμένους. Ο Γιάννης Ζίγδης, διαβλέποντας ότι το μέλλον της κοινότητας στο εξής θα ήταν ο τουρισμός, τον οποίο επιβοηθούν, εκτός από τη φυσική της θέση και οι αρχαιότητες, συμπαραστάθηκε ενεργά στην εκτέλεση βασικών έργων υποδομής, όπως είναι η μεταφορά του νερού, το ηλεκτρικό ρεύμα, η διάνοιξη δρόμου προς την παραλία κ.ά. Με πιεστικές δε υποδείξεις εξόρκιζε και εκείνους, που σκόπευαν να διαθέσουν σε ξένους την ακίνητη περιουσία τους, να μη βιάζονται.

Χωρίς να επεκταθούμε σε λεπτομέρειες, υπογραμμίζουμε ότι ο Ζίγδης και λόγω και έργω αγωνίστηκε για την προαγωγή των συμφερόντων της Λίνδου.

Σήμερα η Λίνδος είναι τουριστικά αναπτυγμένη, έστω και εν πολλοίς κατά τρόπον αντιορθολογικό, καθόσον δεν μπορεί να παραβλεφθεί ο ορατός κίνδυνος αλλοίωσης της αρχαιολογικής της φυσιογνωμίας, λόγω ακριβώς των υπερφορτωμένων τουριστικών δραστηριοτήτων. Δεν υπάρχει καμιά χωροταξική κατανομή και τείνει σοβαρά να καταστραφεί το περιβάλλον και η εν γένει πολιτιστική της κληρονομιά. Ενόψει αυτού του διαγραφόμενου κινδύνου στασιμότητας, αν όχι οπισθοδρόμησης και με την ήδη απώλεια του ποιοτικού τουρισμού, τον οποίο κίνδυνο με μαθηματική ακρίβεια, για να μην αναφέρουμε και τη φράση «με ημερομηνία λήξεως», προβλέπουν για τα κοντινά προσεχή χρόνια, όσοι μπορούν να μελετούν τα πράγματα και γνωρίζουν ποιο είναι το φάρμακο, θα ήταν ευτύχημα, εάν ο Γιάννης Ζίγδης, προσφέροντας ακόμη μια επιπλέον υπηρεσία στη γενέτειρά του, τεθεί επικεφαλής εκστρατείας, μέσω του Πολιτιστικού Ιδρύματος, του οποίου είναι Ιδρυτής και Πρόεδρος και μεριμνήσει, με την αρωγή και των τοπικών φορέων, ώστε να συνταχθεί Επιστημονική Μελέτη για την οικονομική, περιβαλλοντολογική και εκπολιτιστική περαιτέρω πορεία της Λίνδου, μέσω ενός Μελετητικού Γραφείου του Εξωτερικού. Με στόχο να μη παραμορφωθεί παραπέρα ο αρχαιολογικός της χαρακτήρας, αλλά επιπρόσθετα να ενισχυθεί με την κατασκευή διαφόρων έργων και τη συντήρηση των υπαρχόντων· να αξιοποιηθεί επαρκώς κι όπως είναι ενδεδειγμένο για ευρύτερους-αποδοτικότερους κοινωφελείς και μόνο σκοπούς, οι οποίοι θα θεραπεύσουν ανάγκες όχι μόνον της Λίνδου, αλλά και της ευρύτερης περιοχής —Πεύκοι, Βλυχά και Ψάλτος— όσο και των γειτονικών Κοινοτήτων

Λάρδου, Πυλώνας και Καλάθου, η τεράστια τοπική ακίνητη Εκκλησιαστική περιουσία,η οποία σύμφωνα με τους υπολογισμούς μας ανέρχεται σε 6 δις δρχ., να δρομολογηθεί η μεταφορά ορισμένων οικονομικών ή άλλων δραστηριοτήτων, είτε και για λόγους εποικιστικούς ακόμη, έξω από τον κυρίως αρχαίο χώρο της περιοχής, ως κι όσα άλλα προκύψουν κατά την πορεία της έρευνας. Επίσης, να αξιοποιηθεί ορθολογικά, αρχαιολογικά και τουριστικά ο τάφος του Κλεοβούλου, καθώς και ο ευρύτερος περιβάλλον εκεί χώρος. Με κατάλληλη χωροταξική μελέτη να προβλεφθεί ο απαραίτητος και κατάλληλος δρόμος προσπέλασης. Οι αισιόδοξοι αυτοί στόχοι να μην παραμείνουν γράμμα κενό, καθόσον με κοινή συστηματική προσπάθεια μπορούν και πρέπει να επιτευχθούν.

Είναι βέβαιο, πως, εάν αρχίσει μια σοβαρή οργανωμένη αντιμετώπιση και οι οικονομικοί πόροι θα εξευρεθούν. Εκτός από τα Εθνικά κονδύλια θα βοηθήσει και ο παράγοντας Ευρωπαϊκή Ένωση, γιατί θα ευαισθητοποιηθεί, λόγω ακριβώς της γενικότερης ιστορικής, αρχαιολογικής σημασίας που έχει η Λίνδος και σ' αυτόν ακόμη τον Ευρωπαϊκό Πολιτισμό.

Ταυτόχρονα, με συντονισμένες ενέργειες και για λόγους ιστορικούς, να αναβαθμιστεί, στις κατ' εξαίρεση περιπτώσεις, η Κοινότητα σε Δήμο Λινδίων. Οι θετικές αυτές επιπτώσεις από κάθε άποψη είναι εμφανείς από τέτοια αναβάθμιση.

Πέραν των προαναφερθέντων, επιβάλλεται να αξιοποιηθεί επαρκώς και η πολιτιστική κληρονομιά της Λίνδου, μεγάλο μέρος της οποίας, δυστυχώς, είτε παραμένει άγνωστο, είτε δεν τυγχάνει της κατάλληλης προβολής και συντήρησης.

Υπολογίζεται ότι τη Λίνδο την επισκέπτονται κάθε χρόνο πάνω από 550 χιλιάδες άτομα, τα περισσότερα, βέβαια, για τους αρχαιολογικούς της θησαυρούς. Αυτό, εκτός των άλλων, συνεπάγεται και σημαντικές κρατικές εισπράξεις. Το πρόβλημα, όμως, που τίθεται για κάθε αντικειμενικό παρατηρητή, είναι αν η Αρχαιολογική Υπηρεσία και σε τελευταία ανάλυση το Υπουργείο Πολιτισμού διαθέτει τα απαιτούμενα ποσά για τη φύλαξη και συντήρηση.

1991: Ο αγώνας δεν τελείωσε... Η προσφορά συνεχίζεται. Παράλληλα, με την πολιτική του δραστηριότητα ο Γιάννης Ζίγδης συλλαμβάνει την ιδέα και υλοποιεί την ίδρυση του Πολιτιστικού Ιδρύματος Δωδεκανήσου «ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ Ο ΛΙΝΔΙΟΣ», με έμβλημα τη ρήση του Λίνδιου σοφού άνδρα: «Μέτρον άριστον».

Η πρωτοβουλία αυτή σε τιμά ιδιαίτερα, Γιάννη Ζίγδη. Και εάν προς στιγμή θελήσει κανείς, αδικαιολόγητα φυσικά, να παραβλέψει τις συνεχείς και δημιουργικές Υπηρεσίες μιας ολόκληρης

ζωής προς την Ελλάδα και τη Δωδεκάνησο, αυτή και μόνη η ενέργεια σε κατατάσσει στην χορεία εκείνη των Μεγάλων Τέκνων των Δώδεκα Νησιών.

Διαβάζοντας τις κατευθυντήριες γραμμές της δράσης του Ιδρύματος, νιώθεις ότι βρίσκεται μπροστά σ' ένα κείμενο εθνικής παρακαταθήκης.

Με τη σημερινή ευκαιρία, δε δυσκολεύομαι να επαναλάβω αυτό που ανέγραψα σε επιστολή μου, προ 6ετίας περίπου στον Πρόεδρο Γιάννη Ζίγδη: «Έχω την πεποίθηση ότι ορισμένα κείμενα, γραπτά ή προφορικά, μεγάλων πολιτικών μας ανδρών αποτελούν εθνικό κεφάλαιο και πρέπει όχι μόνο να διασώζονται, αλλά και να καθίστανται προσιτά». Υπό την έννοιαν αυτή, νομίζω ότι αποτελεί ανεπίτρεπτη ιστορική παράλειψη, ότι μέχρι σήμερα δε μερίμνησε ο ίδιος ο Ζίγδης, είτε δεν ανέλαβε την πρωτοβουλία κάποιος Δωδεκανησιακός Οργανισμός, ώστε να τυπωθούν σε ένα ή δύο αυτοτελείς τόμους οι κυριότερες αγορεύσεις και λόγοι του των τελευταίων 5 δεκαετιών.

Με όλα τα προαναφερθέντα αντικειμενικά δεδομένα, η πορεία και η θέση του τιμώμενου στη μεταπολεμική ιστορία της Ελλάδας, ως και της Δωδεκανήσου είναι επίζηλη. Και γενική είναι η αναγνώριση του έργου του στον εθνικό, οικονομικό και πολιτιστικό τομέα.

Είμαι βέβαιος ότι αυτή τη στιγμή, ευρισκόμενος σ' αυτό το χώρο και σε περιβάλλον συμμαθητών σου, η σκέψη σου θα περιπλανιέται σε πολλά χρόνια πίσω. Θα ζωντανεύουν αναμνήσεις παιδικών χρόνων, τα ζωηρά παιγνίδια στα τότε αθόρυβα καλντερίμια της Λίνδου, τα πρώτα εφηβικά της ζωής σου σκιρτήματα. Και θα φέρνεις, επίσης, στη μνήμη σου τους γονείς, τις αδελφές σου, ως και τον αδελφό σου Ανέστη, τον οποίο ο καλός Θεός πολύ νωρίς πήρε κοντά του. Και μέσα απ' αυτά τα συναισθήματα, τα οποία θα συνταράσσουν το είναι σου, είμαι επί πλέον πεπεισμένος ότι, αν και στην πολυκύμαντη πολιτική σου σταδιοδρομία αξιώθηκες δικαιωματικά πολλών τιμητικών διακρίσεων, η σημερινή της ιδιαίτερής σου πατρίδας, της Λίνδου, θα παραμείνει χαραγμένη και θα νιώθεις περισσότερο ικανοποιημένος από οποιαδήποτε άλλη.

Τελειώνοντας, θα ήθελα και προσωπικά, αλλά και μαζί με όλους τους συμπατριώτες να σου ευχηθώ από Θεού χρόνια πολλά, δυναμικά και υγιεινά και να αξιώνεσαι, συμπατριώτη, Γιάννη Ζίγδη, σε Εθνικές και κοινωφελείς πρωτοβουλίες, χρήσιμες για το παρόν και απαραίτητες για το μέλλον της Ελλάδας και της Δωδεκανήσου».

(Θερμά χειροκροτήματα από το ακροατήριο)



Ο κ. Ευαγ. Χατζηδημητρίου.

ΕΔΗΚ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΝΩΣΗ

5. ΟΜΙΛΙΑ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, ΝΟΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑ

Στη συνέχεια λαμβάνει το λόγο ο κ. Ευαγ. Χατζηδημητρίου και λέγει:

«Σεβαστέ μου Πρόεδρε,

Γεμάτος συγκίνηση σου απευθύνω δυο λόγια, για να σου μεταφέρω το χαιρετισμό μου και την αγάπη όλων των ξενιτεμένων παιδιών μας, που δεν είχαν την τύχη να χαρούν και να γιορτάσουν μαζί μας τη σημερινή μεγάλη μέρα.

Αλλά θέλω να σου απευθύνω, Σεβαστέ μου Πρόεδρε, δυο λόγια εντελώς προσωπικά, δυο λόγια που δεν τα υπαγορεύει ο νους, αλλά που είναι χαραγμένα βαθειά μέσα στην καρδιά μου, που επί πενήντα σχεδόν χρόνια πάλλει και τρέφει αισθήματα ευγνωμοσύνης, θαυμασμού και λατρείας για σένα.

Είναι τα λόγια ενός ένθερμου και πιστού σου οπαδού και ενός αφοσιωμένου και ειλικρινούς σου φίλου. Ενός οπαδού και φίλου, που δεν σε απαρνήθηκε και δεν σε πρόδωσε ποτέ —ευτύχησε, πρώτα σαν Γραμματέας της Ένωσης Κέντρου και σαν στέλεχος της Ε.ΔΗ.Κ. ύστερα, να ζήσει κοντά σου τις ανεπανάληπτες εκείνες μέρες των εκλογικών σου θριάμβων, αλλά και που ένιωσε κοντά σου τον πόνο, την πίκρα και την απογοήτευση, στις λίγες ευτυχώς φορές, της εκλογικής σου αποτυχίας.

Γιάννη Ζίγδη, η Λίνδος σήμερα σαν ελάχιστο δείγμα ευγνωμοσύνης, σε τιμά με την απονομή σε σένα του «Χρυσού Κλειδιού» της.

Τα παλιά χρόνια οι πόλεις κατεδάφιζαν μέρος των τειχών των, για να υποδεχθούν τα εκλεκτά παιδιά τους —τους ήρωες και τους Ολυμπιονίκες, τους Νεοπτολέμους— τους Δωριείς και τους Διαγόρες, γιατί ήθελαν με τη συμβολική τους αυτή πράξη να διατρανώσουν σ' όλη την Οικουμένη πως πόλεις, που έχουν την τύχη και το προνόμιο να γεννούν τέτοια παιδιά, δεν έχουν ανάγκη από τείχη, για να τις προστατεύουν.

Η Λίνδος μας δεν έχει ευτυχώς σήμερα πια τείχη, για να την προστατεύουν, δεν έχει τείχη να κατεδαφίσει, για να υποδεχθεί εσένα το επίλεκτο παιδί της, σε τιμά όμως και σε στεφανώνει σήμερα σαν ένα νέο Ολυμπιονίκη, έναν Ολυμπιονίκη της πολιτικής ζωής του τόπου.

Γιάννη Ζίγδη,

Γεννήθηκες στη Λίνδο μας, την πόντω αγαλλομένην - στη γη αυτή την ευλογημένη από τους Θεούς —τη γη των μακάρων— τη γη που, όποιος γεννιέται σ' αυτή είναι και πρέπει να αισθάνεται προνομιούχος και ευτυχισμένος. Σ' αυτή τη γη, που ύμνησε το αθάνατο έπος ενός Ομήρου και οι απαράμιλλες ωδές του Πινδάρου. Σ' αυτή τη γη, που η σοφία των παιδιών της κληροδότησε στην ανθρωπότητα έργα θαυμαστά. Το γνώθι σαυτόν, το μηδέν άγαν - το μέτρον άριστον - διδάσκουν ακόμη και σήμερα το ευ ζην, που είναι η αυτογνωσία και το μέτρο στη ζωή και στις πράξεις του ανθρώπου.

Τα απαράμιλλα αριστουργήματα των καλλιτεχνών της, του Χάρητος, του Λάχητος, του Αγήσανδρου, του Αθηνόδωρου και του Πολύδωρου, με τους Κολοσσούς, του Λαοκόοντες και Φαρνέσιους Ταύρους, στολίζουν σήμερα τα πιο φημισμένα Αρχαιολογικά μουσεία του κόσμου.

Γεννήθηκες, Γιάννη Ζίγδη, και γαλουχήθηκες και ανδρώθηκες κάτω από τη σκιά του ιερού μας βράχου, για να συνεχίσεις με το έργο σου, με όλη σου τη σταδιοδρομία τις μεγάλες παραδόσεις της φυλής, να αναδειχθείς άξιο τέκνο της πατρίδας, αντάξιος επίγονος των επιφανών μας προγόνων.

Γιάννη Ζίγδη, η Λίνδος σου οφείλει πολλά για τα έργα σου, την υδροδότηση και τον εξηλεκτρισμό της, για το αμέριστο, το στοργικό σου ενδιαφέρον για τα προβλήματά της, αλλά και για τις συμβουλές σου, τις παραινέσεις προς τους συμπατριώτες σου.

Θυμάμαι ακόμη σήμερα μια μέρα μακρινή του 1956, όταν σε μια εκλογική συγκέντρωση στο παλιό σχολείο της Κοινότητάς μας, εσύ απεύθυνες τότε στους Λινδιακούς αυτά τα όντως προφητικά λόγια. Ήταν τότε η εποχή, που η οικονομική εξαθλίωση του τόπου εξανάγκαζε τους νοικοκύρηδες, να πουλούν και αυτό ακόμα το πατρικό τους σπίτι, για να βρούν ένα πόρο ζωής και εσύ τους έλεγες:

«Πατριώτες μην πουλάτε, πεινάσετε στην ανάγκη, σφίξετε τα ζωνάρια σας, αλλά μην πουλάτε τη γη σας στους ξένους, γιατί γρήγορα θάρθει μια μέρα που αυτός ο τόπος θα γίνει μια νέα Μαγιόρκα της ανατολικής Μεσογείου και η Λίνδος μας ένα από τα πιο φημισμένα τουριστικά θέρετρα του κόσμου. Θάρθει καιρός όπου μια σπιθαμή αυτής της ευλογημένης γης θ' αξίζει όσο μια χούφτα χρυσάφι».

Αυτά, Γιάννη Ζίγδη, τους έλεγες και τα προφητικά σου λόγια είναι σήμερα μια λαμπρή πραγματικότητα.

Σου οφείλει, Γιάννη Ζίγδη, πολλά η Λίνδος μας, αλλά σου οφείλει επίσης πολλά και η Δωδεκάνησος, της οποίας υπήρξες επί δεκαετίες ο λαμπρός, ο ιδανικός κοινοβουλετικός της εκπρόσωπος στη Βουλή των Ελλήνων, όπου με το απαράμιλλο ρητορικό σου ύφος, με το σθένος και τη μαχητικότητα, την εργατικότητα και την άρτια επιστημονική σου κατάρτιση, αναδείχθηκες σαν ένα από τα πιο επιφανή της μέλη.

Σου οφείλει πολλά, Γιάννη Ζίγδη, η Δωδεκάνησος, γιατί υπήρξες πάντα ο ακοίμητος φρουρός, ο ακαταμάχητος υποστηρικτής των ιδιαίτερων της συμφερόντων.

Στα μακρινά εκείνα χρόνια μετά την απελευθέρωση, όταν η δυσπραγία, οι αναδουλειές και η οικονομική εξαθλίωση των νησιών, εξανάγκαζαν τα βλαστάρια αυτού του τόπου να μεταναστεύουν στην ξένη γη, στην Αφρική και στην Ασία, στην Αυστραλία και στον Καναδά, εσύ με τα πρωτοποριακά εκείνα μέτρα, που πήρες σαν Υπουργός της Κυβέρνησης Πλαστήρα, έβαλες τις βάσεις για την αναγέννηση της οικονομίας αυτού του τόπου, εσύ έβαλες τους ακρογωνιαίους λίθους αυτού του λαμπρού σημερινού οικονομικού οικοδομήματος, που όλοι μας θαυμάζουμε, αλλά και που αποτελεί κάρφον στον οφθαλμόν, αιτία ζήλειας και φθόνου, εχθρών και φίλων.

Σε σένα πρωτίστως οφείλονται το ειδικό δασμολογικό καθεστώς, τα φορολογικά, τα δανειοδοτικά και τραπεζικά εκείνα μέτρα, που συνέβαλαν γρήγορα να αναγεννηθεί η οικονομία, να ανθίσει το εμπόριο, η βιοτεχνία και η βιομηχανία, να ανοίξουν οι δουλειές και να επιστρέφουν δειλά δειλά οι ξενιτεμένοι μας στην πατρίδα, για να ανθίσει ξανά το χαμόγελο στα χείλη των πικραμένων τους μανάδων.

Οφείλει πολλά σε σένα, Γιάννη Ζίγδη, η Δωδεκάνησος, αλλά και τώρα ακόμη σου οφείλει κάτι περισσότερο για το μεγαλοφυές δημιούργημά σου, το δημιούργημα που αφιέρωσες στην ιερά μνήμη των αείμνηστων γονιών σου και που φέρει το όνομα του σοφού μας προγόνου, το Πολιτιστικό Ίδρυμα «ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ Ο ΛΙΝΔΙΟΣ», που έχει σαν υψηλούς στόχους την πολιτιστική, την καλλιτεχνική και την εν γένει πνευματική αναγέννηση αυτού του τόπου. Σου οφείλει πολλά η Δωδεκάνησος Γιάννη Ζίγδη, αλλά σου οφείλει πολλά και η Πατρίδα, ολόκληρη η Ελλάδα. Σου οφείλει πολλά για τους ωραίους σου νεανικούς αγώνες για την απελευθέρωση της σκλαβωμένης σου ιδιαίτερης πατρίδας, για την δράση σου στην Αλβανία και στη Μέση Ανατολή, για τη συνεισφορά σου σαν ηγετικό στέλεχος της «Ούνρα» για τον επισιτισμό της εξαθλιωμένης και πεινασμένης τότε πατρίδας. Σου οφείλει πολλά η Ελλάδα για την όλη συμμετοχή σου στην πολιτική ζωή του τόπου, για τους αγώνες σου μέσα και έξω από την Βουλή των Ελλήνων.

Σου οφείλει πολλά για το έργο σου σαν Υπουργός της βιομηχανίας. Από το πέρασμά σου από το υπουργείο αυτό οφείλει σήμερα η Ελλάδα τον ολοκληρωτικό εξηλεκτρισμό της και την αναγέννηση της εθνικής της βιομηχανίας.

Αλλά περισσότερο από οποιονδήποτε άλλον άνδρα της χώ-

ρας οφείλει η Ελλάδα σε σένα, Γιάννη Ζίγδη, για την αγάπη σου για την Ελευθερία και τη Δημοκρατία.

Στα χαλεπά, στα δίσεκτα εκείνα χρόνια της Χουντοκρατίας, όταν τα πάντα και τους πάντες έσκιαζε η φοβέρα, εσύ Γιάννη Ζίγδη δεν υπέκυψες σε απειλές και εκβιασμούς, δεν σε ετρόμαξαν εξορίες και φυλακίσεις, αλλά πάντα μπροστάρης και σημαιοφόρος στους ωραίους ανεπανάληπτους εκείνους αγώνες μέσα και έξω από την Ελλάδα, συνέβαλες περισσότερο από οποιονδήποτε άλλον στην αποκατάσταση της Δημοκρατίας στην Ελλάδα, της Δημοκρατίας που όμως τελικά δεν αποδείχθει στοργική και γενναιόδωρη μάνα για σένα.

Γιάννη Ζίγδη, σε όλη σου τη ζωή υπήρξες μια εξέχουσα ηγετική, πολιτική φυσιογνωμία του τόπου. Ένας πολιτικός που με σύνεση και σωφροσύνη, αλλά και με ρεαλισμό αντιμετώπισες τα προβλήματα του τόπου, που αμέτρητες φορές με τη γραφίδα και το λόγο έκρουσες τον κώδωνα του κινδύνου και πρόβλεψες τα μελλούμενα δεινά αυτού του τόπου, με μια διορατικότητα όντως προφητική. Υπήρξες ένας πολιτικός αδέκαστος, αδιάφθορος, που δεν δελεάστηκε ποτέ από καλλικελάδες Σειρήνες του Οικονομικού πολιτικού κατεστημένου, που θέλει τους πολιτικούς αυτής της χώρας πιόνια στις άνομες πολλές φορές επιδιώξεις, ένας πολιτικός που δεν απαρνήθηκε ποτέ το πολιτικό του πιστεύω, που δεν συμβιβάσθηκε ποτέ και για αυτή την αξιοπρεπή, την ανιδιοτελή σου συμπεριφορά το κατεστημένο δεν σε συγχώρεσε ποτέ. Σου κήρυξε έναν ύπουλο, ανελέητο πόλεμο και σου έκαμε ανεπανόρθωτο κακό. Δεν κατόρθωσε, όμως, να σε κάμει να υποκύψεις, να σκύψεις το κεφάλι, το αδάμαστο, το υπερήφανο λινδιακό σου κεφάλι.

Νά γιατί σήμερα εμείς σε τιμούμε, σε ευγνωμονούμε, σε θαυμάζουμε και είμαστε υπερήφανοι για σένα.

Ετίμησες και εδόξασες με τα έργα σου, το όνομα της Λίνδου μας σ' όλη τη χώρα, και η Λίνδος μας σήμερα με την απονομή σε σένα του «Χρυσού Κλειδιού» της σε ένδειξη ευγνωμοσύνης, σου αποδίδει κάθε ύψιστη τιμή, που σου αξίζει».

(Ζωηρά και παρατεταμένα χειροκροτήματα)

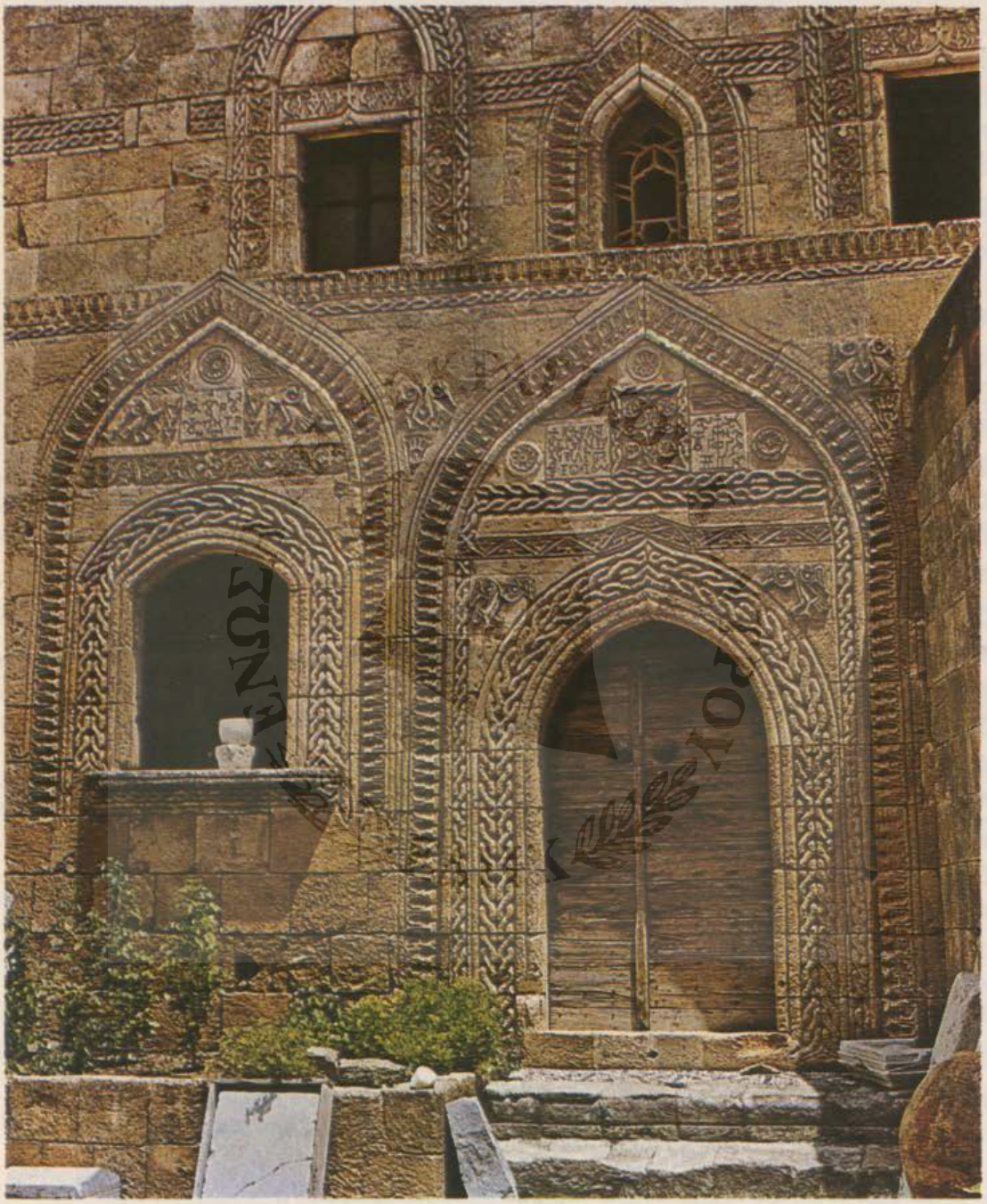

Τα Λινδιακά σπίτια του 16ου αι. και μετά.

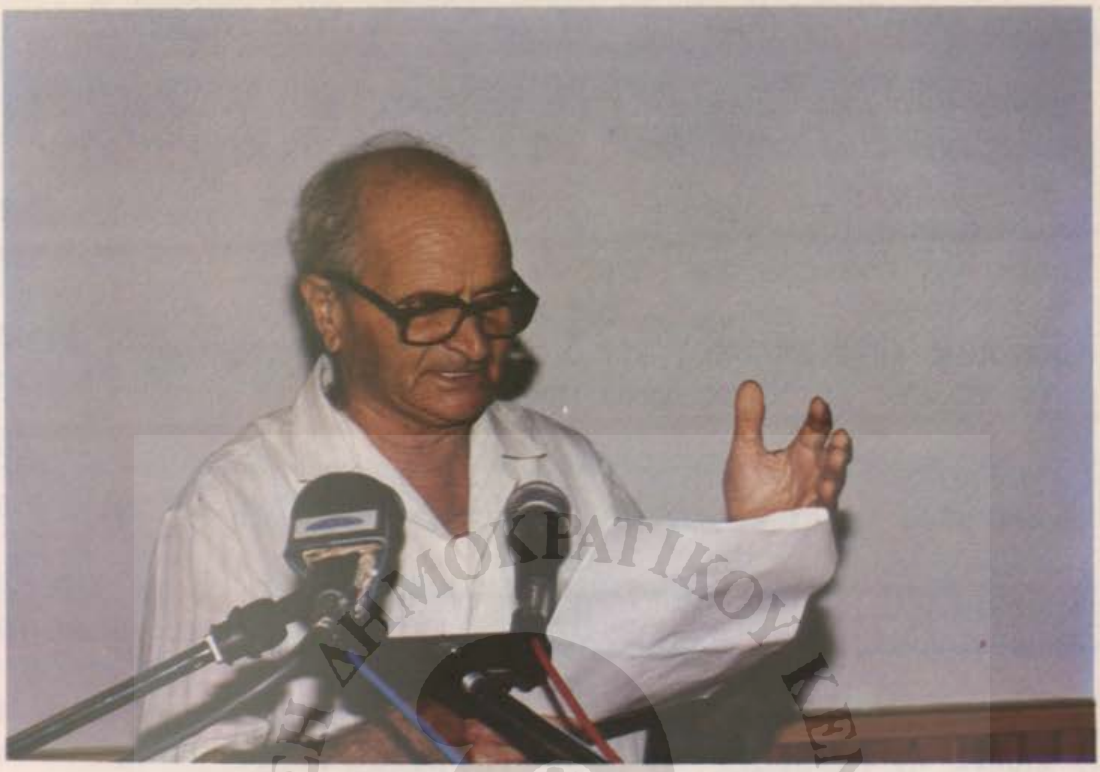

Ο λαϊκός ποιητής Μανώλης Λάμπης απαγγέλλει.

6. ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΠΟΙΗΤΗ ΜΑΝΩΛΗ ΛΑΜΠΗ (ΛΙΝΔΙΟΥ)

Στη συνέχεια ο λαϊκός ποιητής κ. Μ. Λάμπης απήγγειλε το ακόλουθο ποίημα:

«Αξιότιμέ μας Πρόεδρε και επίσημοι του τόπου
επιεικείς να 'στε κριταί του έμμετρού μου τρόπου.

.....

Πρόεδρε, στέκω σήμερα μπροστά σου με καμάρι,
γιατί επαινώ της Λίνδος μας το άξιο παλικάρι.

.....

Σαν επαινεί ο ποιητής άνδρες ωσάν και σένα
πρέπει να 'ναι τα λόγια του λίγα και μετρημένα.

Ζίγδη, της Λίνδου απλάτανε Πολιτικέ μας άνδρα,
συ θα στολίζεις πάντοτε των Λινδιακών τα κάνδρα.

.....

Σπάνια βγαίνουν άνθρωποι με τις δικές σου γνώσεις,
με λεβεντιές κι από γενιές μα και με παραδόσεις.

.....

Τη Λινδιακιά που γέννησε αυτό το παλικάρι
Χρυσάνθη την ελέγανε, της Λίνδου το καμάρι.

.....

Κρατούσε από εκλεκτή γενιά του Ανέστη Γανωτάκη,
αυτό το σόι το 'ζησα από μικρό παιδάκι.

.....

Τί να παινέσει ο ποιητής σ' αυτά εδώ τα σόγια,
πρώτα στα έργα έρχονται και ύστερα στα λόγια.

.....

Η ανθρωπιά, η παλικαριά, η μόρφωση, το θάρρος,
σηκώνουν εις τους ώμους τους των αλλωνών το βάρος.

.....

Π' αυτήν την λεβεντογενιά βγήκεν ο Πλάτανός μας,
ο Ζίγδης ο Πολιτικός, ο άξιος Πρόεδρός μας.

.....

Ζίγδη, σε 'ζησα από κοντά σ' όλους σου τους αγώνες.
ωσάν και σένα άνθρωποι φτιάχνουνε Παρθενώνες.

.....

Ζίγδη, επρόσφερες πολλά εις την γενέτειρά σου,
γι' αυτό θα μείνει αθάνατο για πάντα το όνομά σου.

.....

Εάν τυχόν όσα σκεφτώ και τα απαριθμήσω
ώρες πολλές θε να μιλώ και ίσως σας ζαλίσω.

.....

Ελάχιστοι δε Λινδιακοί γνωρίζουν σαν και μένα
στη Λίνδο πόσα πρόσφερες και ποιοι τα 'χουν γραμμένα.

.....

Αυτά όμως όπου θα πω είναι 'που πρώτο χέρι
κι ας δώσει λίγη προσοχή το εκλεκτό ασκέρι.

.....

Όταν η πείνα θέριζε τη Ρόδο, το νησί σου,
έδειξες την αγάπη σου και την καταγωγή σου.

.....

Μας έστειλες στη Λίνδο μας την —Ούνρα— να μας σώσεις
από την πείνα Λινδιακούς καμπόσους να γλιτώσεις.

Μετά μας έφερες το φως, άξιο μας Παλικάρι,
'που η Λίνδος τότε έφεγγε μόνο με το λυχνάρι.

.....

Έδωσες στους ψαράδες μας τα πρώτα τρεχαντήρια
και με πολλούς αρμόδιους τους έκανες χατήρια.

.....

Τους Λινδιακούς τους έβλεπες όλα παιδιά δικά σου,
γι' αυτή τη Λίνδο έδινες και τούτη την καρδιά σου.

.....

Μετά μας έφερες νερό, δρόσισες το χωριό μας,
που έδωσε ανάπτυξη σ' αυτόν τον τουρισμό μας.

.....

Συμβούλευες τους Λινδιακούς σπίτια να μην πουλούσι
και όσοι σε ακούσανε τώρα καλοπερνούσι.

.....

Οι πιο πολλοί σε νιώθαμε πραγματικό πατέρα,
σε κάθε δύσκολη στιγμή μας έδινες αέρα.

.....

Η πόρτα σου στους Λινδιακούς πάντα ήταν 'νοιγμένη,
μια λέξη όπου μου 'λεγες στο νου μου παραμένει.

.....

Μόνοι όταν βρισκόμασταν μ' άνοιγες την καρδιά σου,
μου 'λεγες για τους Λινδιακούς και τα παράπονά σου.

.....

Μου 'λεγες, με τους Λινδιακούς κάτι ιερό με δένει
κι αυτό είναι η Μάνα μου στη Λίνδο που με φέρνει.

.....

Πάντοτε στους αγώνες σου τους Λινδιακούς μετρούσες
τους ένιωθες τους πιο πιστούς, με θάρρος τους μιλούσες.

.....

Γι' αυτό σήμερα που τιμούν το άξιο πρόσωπό σου,
βρίσκεται εις το πλάι σου σύσσωμο το χωριό σου.

.....

Ο άξιος Κοινοτάρχης μας με το συμβούλιόν του,
τιμούν αυτόν που πρόσφερε τα πάντα στο χωριόν του.

.....

Σ' αξίζουν τα χρυσά κλειδιά μα και οι εκδηλώσεις
να μένουν μες στις μνήμες μας και για τις παραδόσεις.

.....

Ο Ζίγδης, όσα πρόσφερε σ' αυτόν εδώ τον τόπον
ούτε γραφές τα γράφουνε ούτε μυαλό ανθρώπων.

Η ιστορία κάποτε θα κρίνει τον καθένα
τι πρόσφερε στον τόπο του, θα κρίνει δε και μένα.

.....

Που προσφωνώντας γίγαντα αν είπα αυτά που πρέπει,
κάτω απ' την Ακρόπολη, της Αθηνάς την σκέπη.

.....

Ιωαννίδη Πρόεδρε, την νιώθω τη χαρά σου
τιμάς της Λίνδου τον τρανό και την γενέτειρά σου.

.....

Δίνοντας το χρυσό κλειδί στης Λίνδου τον εθνάρχη
τιμάς της Λίνδου τ' όνομα μα και τον Κοινοτάρχη.

.....

Ζίγδη. όσα σ' απήγγειλα βγήκαν απ' την καρδιά μου,
σε καμαρώνω σήμερα που βρίσκεσαι μπροστά μου.

.....

Για σένα 'ναι περήφανη, Ζίγδη, η γενέτειρά σου,
θαυμάζει το κουράγιο σου κι αυτή την Λεβεντιά σου.

.....

Μόνον Λεβέντες δίνουνε τον βιό και τα «καλά» τους
και φτιάχνουνε ιδρύματα με —Λίνδιον— τ' όνομά τους.

.....

Κλεόβουλος ο Λίνδιος ήτανε ο σοφός μας
και Ζίγδης ο Πολιτικός ο άξιος άνθρωπός μας.

.....

Έβγαλε η Λίνδος μας σοφούς, έβγαλε και μαστόρους,
έβγαλε και Πολιτικό από τους πρωτοπόρους».

.....

(Χειροκροτήματα και επευφημίες)



Ο τιμώμενος απαντά στις προσφωνήσεις.

7. ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ κ. Ι.Γ. ΖΙΓΔΗ

Στη συνέχεια ανέρχεται στο Βήμα επευφημούμενος ο τιμώμενος πολιτικός κ. Ι. Ζίγδης και λέει:

«Εκλεκτοί προσκεκλημένοι!

Αγαπημένοι μου Αδελφοί & Αδελφές της Λίνδου!

Ναι! Είμαι Λινδιακός! Εδώ γεννήθηκα κι από δω πήρα όλα τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του πραγματικού Λινδιακού. Εδώ έμαθα από παιδί το χιούμορ και την ηθική συμπεριφορά, αλλά και να είμαι δημοκράτης, να πιστεύω στο «Μέτρον Άριστον» του μεγάλου Λινδιακού Κλεόβουλου, στην αποφυγή της βίας στις ανθρώπινες σχέσεις, στην αναγνώριση της δημοκρατίας σαν του καλύτερου πολιτεύματος για τον ελεύθερο άνθρωπο!

Ναι, είμαι περήφανος, που είμαι Λινδιακός! Η μητέρα μου και οι οικογενειακές της ρίζες με κάνουν αδελφό σας. Από τον πατέρα μου, που κατάγεται από τα γειτονικά Μάσσαρι, κληρονόμησα εκτός από την πίστη στην πατρίδα και την ηθική δεοντολογία και μια όχι συνηθισμένη αντοχή στην επίμονη εργασία, που χαρακτηρίζει τους αγαπητούς Μασσαρομαλωνίτες περισσότερο από όλους τους άλλους Ροδίτες. Αλλά και αυτό δε με κάνει λιγότερο Λινδιακό!...

Θυμάμαι τα πρώτα χρόνια, όταν ένας Λινδιακός επέστρεφε από τη ξενητιά, γινόταν ένα πάνδημο πανηγύρι. Κάπως έτσι αντιλαμβάνομαι και τη σημερινή μας συγκέντρωση. Μη βλέπετε, που η φωνή μου δεν προδίδει τη συγκίνησή μου. Ως πολιτικός έμαθα να την κρύβω. Στην πραγματικότητα, όμως, η καρδιά μου είναι γεμάτη συγκίνηση. Και σας ευγνωμονώ όλους σας, τον Πρόεδρο της Κοινότητας, το Κοινοτικό Συμβούλιο, τους ομιλητές και όλους όσους βρίσκεστε εδώ σήμερα, αλλά και αυτούς, που για σοβαρούς λόγους δεν μπόρεσαν να είναι μαζί μας. Γιατί, αυτή τη στιγμή όλοι είμαστε εδώ, για να θυμηθούμε το παρελθόν, αλλά φυσικά και για να μιλήσουμε για το μέλλον της Λίνδου μας.

★ ★ ★

Πριν, όμως, μιλήσω για το μέλλον της Λίνδου, θέλω να σας αναφέρω ένα περιστατικό, που μέχρι σήμερα δεν έχω προβάλει δημόσια. Στα 1960, βρισκόμουνα στο Βερολίνο, προσκαλεσμένος με 15 άλλους Βουλευτές, από τον τότε Δήμαρχο, τον Βίλλυ Μπραντ, τον μετέπειτα Πρόεδρο της Γερμανικής Δημοκρατίας. Το Βερολίνο, την εποχή εκείνη, ήταν ανεξάρτητη Πολιτεία και η λοιπή Γερμανία ήταν χωρισμένη σε δυο τμήματα.

Στο επίσημο τραπέζι κάθησε δίπλα μου ο Υπουργός Προεδρίας της τότε Δυτικής Γερμανίας. Κουβεντιάζαμε για διάφορα θέματα διεθνούς ενδιαφέροντος και ανταλλάσσαμε τις απόψεις μας πάνω σ' αυτά. Κάποια στιγμή μου λέει: «Κύριε Ζίγδη, θα σας πω κάτι για την Ελλάδα, που ίσως να μην το ξέρετε!..». Του λέω «Τί;»... «Πήγα πρόσφατα στην πατρίδα σας και ανακάλυψα το ωραιότερο μέρος του κόσμου. Τέτοιο δεν υπάρχει πουθενά αλλού. Αλλά δε θα το ξέρετε, γιατί είναι κάπως παράμερο!»... Του λέγω: «Ποιό είναι αυτό το μέρος;» Δεν ήθελε να μου πει. Στο τέλος όμως, μου λέει: «Η Λίνδος!!!...»

Του είπα, φυσικά, ότι είμαι Λινδιακός! Έμεινε έκπληκτος για τη σύμπτωση και όπως διαπίστωσα από τη συνέχεια δεν υποκρινόταν. Η παρατήρησή του δεν ήταν απλά ένα ευγενικό κομπλιμέντο, αλλά μια ειλικρινής και ευγενική διαπίστωση.

Κολακεύτηκα πολύ! Παραλίγο να κλάψω! Δεν το έκανα όμως, γιατί οι πολιτικοί δεν κλαίνε. Οι πολιτικοί και στις ευτυχίες και στις δυστυχίες πρέπει να διατηρούν την ψυχραιμία και το γέλιο τους!... Την περηφάνεια, όμως, που αισθάνθηκα εκείνη τη στιγμή, δεν μπορώ να την αποκρύψω. Από τότε θεωρώ σαν υποχρέωσή μου να την εκδηλώνω σε κάθε πτυχή της σταδιοδρομίας μου, που προβάλλεται η καταγωγή μου. Αν και για να είμαι απολύτως ειλικρινής, αυτό, νομίζω ότι το κάνω από τότε που ήμουνα παιδί, μαθητής του πατριώτη πατέρα μου και της ιστορικής οικογένειας της μητέρας μου, των Γανωτάκηδων, που με προίκισαν με το πνεύμα της Λίνδου.

★ ★ ★

Ακούστε, λοιπόν, αγαπητοί μου φίλοι! Ο πολιτικός πρέπει να προβλέπει. Αν δεν μπορεί, τότε να πάει στο σπίτι του, στην οικογένειά του, στην αγκαλιά της γυναίκας του ή της φιλενάδας του, στο... Άγιον Όρος, όταν είναι Έλληνας! Ο πολιτικός, επαναλαμβάνω, πρέπει να προβλέπει. Κι ευτυχώς, η γενιά, που έζησε κατά την Απελευθέρωση της Δωδεκανήσου, είχε την καλή τύχη να διαθέτει τέτοιες προσωπικότητες.

Μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου παραλάβαμε μια Δωδεκάνησο εντελώς κατεστραμμένη. Την εποχήν εκείνη, όταν μιλούσαμε για την απελευθέρωση της Κύπρου, οι Ιταλοί και οι Άγγλοι μας έλεγαν: «Ζητάτε και την Κύπρο και δεν σκέφτεστε ότι οι Δωδεκανήσιοι θα φωνάζουν σε λίγο, πού είσαι Ιταλία;...». Έτσι νόμιζαν!

Η γενιά εκείνη, ήταν πράγματι έτοιμη ν' αντιμετωπίσει δημιουργικά το μέλλον. Και γι' αυτό πήρε όλα τα απαραίτητα μέτρα, για να εξασφαλιστεί το μέλλον των ελεύθερων πια νησιών μας. Και χάρη σ' αυτά καταλήξαμε σ' ένα αποτέλεσμα, το οποίο το 1950 φαινόταν όχι μόνο δύσκολο, αλλά ακατόρθωτο, το λεγόμενο «ελληνικό θαύμα της Δωδεκανήσου!». Κι ήταν φυσικό να υπάρχει αυτή η εντύπωση, γιατί κατά την Ιταλική κατοχή είχαν διακοπεί οι οικονομικές σχέσεις με την Ελλάδα και την Τουρκία και δεν είχαν αναπτυχθεί ακόμα οι σχέ-



Οι επίσημοι από το ακροατήριο: Δήμαρχος Ρόδου κ. Μ. Κόκκινος, Πρόεδρος Ε.ΔΗ.Κ. κ. Ι. Ζίγδης, Βουλευτής Δωδεκανήσου κ. Κ. Σφυρίου, Νομάρχης Δωδεκανήσου κ. Γ. Παρασκευάς, Λιμενοσταθμάρχης Λίνδου Χρ. Στούρης, Διευθυντής Εφορίας Κλασσικών Αρχαιοτήτων Ρόδου κ. Ι. Παπαχριστοδούλου.

σεις με την Ελλάδα. Για τούτο στα 1950, δεν υπήρχε στα νησιά μας τουρισμός, βιοτεχνία, γεωργία, εμπόριο, σπογγαλιεία κ.λπ. Όλοι σχεδόν πεινούσαν. Θυμάμαι, όταν για πρώτη φορά ήλθα στη Λίνδο και είδα το χάλι της, μόλις έμεινα μόνος μου έχυσα ένα πικρό δάκρυ, γιατί η Λίνδος έδινε την εντύπωση ότι έσβυσε.

Εν τούτοις, πήραμε τα μέτρα, που επιβαλλόταν να πάρουμε. Και σε λίγο ο τουρισμός της Δωδεκανήσου έγινε ο τροφοδότης του τουρισμού ολόκληρης της Ελλάδας, έγινε βασικός κλάδος ευημερίας ολόκληρου του ελληνικού λαού.

Γιατί το πετύχαμε αυτό; Γιατί ξέραμε ότι **δίπλα από τη φυσική ομορφιά υπάρχει και ο πολιτιστικός πλούτος της Δωδεκανήσου, που είναι από τους σημαντικότερους σ' όλον τον ελληνικό χώρο.**

Στα 1950-52, επί κυβερνήσεως Πλαστήρα —υπήρξα, όπως θα θυμάστε, ένας από τους Υπουργούς της— πήραμε μέτρα, με τα οποία καθοριζόταν το μειωμένο δασμολόγιο, το μειωμένο φορολογικό και το ενισχυμένο πιστοδοτικό σύστημα, μέτρα για τη σπογγαλιεία, τη γεωργία κ.λπ. Στα 1952, ψηφίσαμε νόμο με τον οποίον όλα τα κτήματα του ελληνικού δημοσίου στα Δωδεκάνησα, που παραχωρήθηκαν στο ελληνικό δημόσιο με την υπογραφή της Συνθήκης Ειρήνης, περιέρχονταν στην νεοαπελευθερωθείσα επαρχία. Το ίδιο έγινε και με τις προσωπικές αποζημιώσεις, που πήρε η χώρα μας από την Ιταλία μετά τον πόλεμο. Με την πολιτική αυτή, επαληθεύτηκε η προφητεία, που έκανα στα 1952, στις δεύτερες εκλογές: «Αν συνεχίσουμε τη σωστή πολιτική, σε μερικά χρόνια, η Δωδεκάνησος θα γίνει η Μαγιόρκα της Ανατολικής Μεσογείου!».

Την εποχή εκείνη οι περισσότεροι συμπατριώτες μας δεν ήξεραν τι είναι η Μαγιόρκα, ούτε καλά - καλά ποιά η Ανατολική Μεσόγειος! Αλλά κι όσοι καταλάβαιναν το πνεύμα μου, έλεγαν: «Μα, τί λέει ο Ζίγδης; Παλαβομάρες, μας λέει! Εδώ όλοι, όσοι ασχολούνται με τον τουρισμό, έχουν πτωχεύσει. Εδώ θα πεθάνουμε από την πείνα. Κι αυτός μας λέει ότι τα νησιά μας θα γίνουν τουριστικός παράδεισος!...».

Χάρη, όμως, στα μέτρα, που πήραμε, η οικονομική ανάπτυξη της Δωδεκανήσου ήταν τέτοια, που είναι μοναδική στην ιστορία της Ελλάδας. Έτσι, γι' αυτήν την πρόοδο η γενιά μας μπορεί να είναι περήφανη.

Μετά από 20-30 χρόνια, πράγματι, η Δωδεκάνησος ήταν η πιο ανεπτυγμένη οικονομικά επαρχία της Ελλάδας, ακόμη κι αν τη συγκρίνουμε με την Κρήτη, τη Μυτιλήνη, τη Χίο, που είχαν απελευθερωθεί από τα 1912 κι είχαν ως κυβερνήτη, την εποχήν εκείνην, τον Ελευθέριο Βενιζέλο!

★ ★ ★

Ατυχώς, όμως, εκείνοι, που μας διαδέχθηκαν στην διακυβέρνηση της χώρας, — λυπάμαι που πρέπει να το πω — δεν κατάλαβαν ότι έπρεπε να μη συνεχίσουν απλά την ίδια πολιτική. Δεν έκαναν αυτό, που έπρεπε να κάνουν, να στηρίξουν δηλαδή τον τουρισμό της Δωδεκανήσου σε γερά θεμέλια, με τη δημιουργία της κατάλληλης υποδομής κι όχι απλά να συνεχίσουν την προσπάθεια προσέλκυσης ολοένα μεγαλύτερου αριθμού τουριστών —ξένων και ντόπιων. Δε φρόντισαν να δη-

μιουργηθεί, όπως επιβαλλόταν «συνεδριακός, χειμερινός και θαλάσσιος» τουρισμός. Έπρεπε σήμερα οι ακτές μας να είναι γεμάτες από μαρίνες και να μην αφήνουμε την Τουρκία να εκμεταλλεύεται μόνη της τον τεράστιο αριθμό των τουριστικών σκαφών, που διασχίζουν το Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο, ιδιαίτερα το καλοκαίρι. Ατυχώς, δεν το έκαναν.

Αυξήθηκε, βέβαια, ο αριθμός των ξένων τουριστών, που επισκέπτονται την Ελλάδα. Αλλά, ποιοί είναι αυτοί; Είναι βασικά δημόσιοι και ιδιωτικοί υπάλληλοι, που μπορούν να φεύγουν από τη χώρα τους και να έρχονται στην Ελλάδα, για διακοπές τον Ιούλιο και τον Αύγουστο, αλλά δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να στηρίξουν μεγάλα ξενοδοχεία και μεγάλες τουριστικές επιχειρήσεις. Γι' αυτό, σήμερα τα περισσότερα μεγάλα ξενοδοχεία στα νησιά μας, αλλά και σ' ολόκληρη την Ελλάδα, είναι υπό την απειλή κατάσχεσης και κινδυνεύουν, αν δεν προσέξουμε, να πέσουν στα χέρια των ξένων. Ενώ αυξάνονται κατά χιλιάδες οι τουρίστες, που μας επισκέπτονται, τα κέρδη που αποκομίζουμε απ' αυτούς, είναι συνεχώς κατά κεφαλή κάθε χρόνο και μικρότερα!...

Αν συνεχιστεί αυτή η κατάσταση, σε 20-25 χρόνια θα έχουμε καταστρέψει τις ωραιότατες ακρογιαλιές μας με τις πρόχειρες, χωρίς σχέση προς τους κανόνες της στοιχειώδους ρυμοτομίας, τουριστικές πανσιόν, που κτίζονται εκεί, για να εξασφαλιστεί στους ιδιοκτήτες τους ένα μικρό εισόδημα. Θα χάσουμε και τα ξενοδοχεία μας. Κι όσοι μείνουμε στον τόπο μας, θα γίνουμε οι «Φιλιππινέζες» των άλλων Ευρωπαίων, που θα έρχονται να περάσουν τις διακοπές τους στην ασύγκριτη χώρα μας.

Ναι, αν συνεχιστεί η σημερινή κατάσταση, σε 20-25 χρόνια δε θα υπάρχει θέμα τουριστικής ανάπτυξης, ούτε του κράτους, ούτε του έθνους των Ελλήνων.

★ ★ ★

Όπως θα ξέρετε, οι ελληνικές κυβερνήσεις δε φρόντισαν να αντιμετωπίσουν σοβαρά το **δημογραφικό πρόβλημα.** Απέδειξαν έτσι, μιαν ακόμα φορά, ότι στερούνται της ικανότητας του προβλέπειν. Ασφαλώς, γνωρίζετε ότι έχουμε έναν από τους μικρότερους δείκτες γεννητικότητας στην Ευρώπη, ίσως και στον κόσμο ολόκληρο. Μετά από 25 χρόνια δεν θα υπάρχουν αρκετές γυναίκες αναπαραγωγικής ηλικίας, για να γεν-

νούν παιδιά και το Έθνος μας θα αντιμετωπίσει τον κίνδυνο να σβήσει, όπως συνέβη στο παρελθόν με εκείνο των Βαβυλωνίων, των Ασσυρίων κ.λπ. Με την πληθυσμιακή γήρανση εξάλλου θα είναι αδύνατη η εξασφάλιση συντάξεων στους υπερήλικες.

Ταυτόχρονα, αντιμετωπίζουμε ανεπιτυχώς το πρόβλημα της **ανταγωνιστικότητας.** Με τη νοοτροπία των «νεολεβαντίνων», που μας χαρακτηρίζει, σε λίγο καιρό δεν θα υπάρχει ελληνική επιχείρηση, γιατί αυτές και ιδιαίτερα τα μεγάλα ξενοδοχεία δεν θα μπορούν να αντέξουν το διεθνή ανταγωνισμό και θα περιέλθουν στα χέρια των ξένων. Και, όπως ήδη ανέφερα, εμείς θα καταντήσουμε οι «Φιλιππινέζες» της Ευρώπης.

Επιβάλλεται, επομένως, να σκεφτούμε στα σοβαρά, τι θα κάνουμε για το μέλλον του ελληνικού λαού. Κι αυτός, που σας μιλά, σαν εκπρόσωπος των κατοίκων της Δωδεκανήσου, σαν Λινδιακός, το θεωρεί ανεπίτρεπτο να υποκύψει στη θλιβερή τακτική και να μη διατυπώσει τις απόψεις του, που θεωρεί επιβεβλημένες από την κοινή λογική της σιωπής που έχει επικρατήσει.

★ ★ ★

Η νέα πολιτική, που πρέπει να ακολουθήσουμε, για να αποφευχθούν οι παραπάνω θλιβερές συνέπειες στα προσεχή 20-30 χρόνια, έχει σε γενικές γραμμές ως εξής:

Ο τουρισμός δεν μπορεί να αποτελέσει παράγοντα ανάπτυξης της οικονομίας και του πολιτισμού μιας χώρας, αν στηρίζεται απλά στην ομορφιά της φύσης και στην ύπαρξη πολιτιστικών μνημείων, ενώ σαν επιχείρηση δε διαθέτει τη σύγχρονη διαχειριστική οργάνωση και καταδυναστεύεται από την κοινωνική τσαπατσουλιά, την παραβίαση των κοινωνικών υποχρεώσεων και την ασέβεια των κανόνων της πανανθρώπινης καλής συμπεριφοράς.

Η — Ελλάδα και ειδικότερα — η Δωδεκάνησος δίπλα στη φυσική ομορφιά διαθέτει τα πολιτιστικά μνημεία, που είναι η απόδειξη ότι από εκεί προήλθε ένα σημαντικό τμήμα του σημερινού πολιτισμού της Οικουμένης. **Για να μπορέσει, όμως να σταθεί τουριστικά, μέσα στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της οποίας είμαστε από 15 περίπου ετών μέλος, πρέπει να αποκτήσει «Κέντρα», στα οποία να διαμορφώνεται η πανευρωπαϊκή σκέψη και η κοινή πολιτική, που πρέ-**



πει να ακολουθήσει η Ενωμένη Ευρώπη. Διαφορετικά, η Ελλάδα θα είναι ο αιώνιος επαίτης χρημάτων κι ο «καρπαζοεισπράκτορας» των άλλων μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

★ ★ ★

Αλλά, για να μη σας ταλαιπωρώ περισσότερο, να περιοριστούμε στη Δωδεκάνησο:

Εδώ στη Ρόδο γεννήθηκε το ναυτικό δίκαιο —με τον περίφημο «Ροδίων Νόμον Ναυτικόν». Έπρεπε, λοιπόν, οι Δωδεκανήσιοι και οι ελληνικές κυβερνήσεις να προσπαθήσουν για την αναγνώριση της προσφοράς αυτής, με τη σύσταση ενός Ιδρύματος, ενός Πανεπιστημίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το διεθνές ναυτικό δίκαιο. Η αδιαφορία τους συνετέλεσε στην ίδρυση δύο τέτοιων Σχολών Ναυτικού Δικαίου στη Γερμανία και σε κάποιο νησί του Ατλαντικού.

Στη Ρόδο, επίσης, έπρεπε να συσταθεί ένα «Ίδρυμα των Πολιτισμών της Μεσογείου», γιατί εδώ συναντήθηκαν όλοι οι λαοί της περιοχής και οι πολιτισμοί τους.

Υπάρχει, εξάλλου, η Κως με τον Ιπποκράτη. Οι ελληνικές κυβερνήσεις δεν εκτίμησαν τι σημαίνει αυτό. Κι αν άκουγαν τον Ζίγδη, θάπρεπε το «Διεθνές Ιερόν της Ιατρικής» να γίνει στην Κω από το 1947. Κι αν γινόταν κάτι τέτοιο, θα λυνόταν

το οικονομικό πρόβλημα της Κω, της Δωδεκανήσου, αλλά και ολόκληρης της Ελλάδας. Και η πατρίδα μας θα γινόταν παγκόσμια γνωστή από επιστημονική άποψη. Και το σπουδαιότερο, θα διασφαλιζόταν η εδαφική μας ακεραιότητα και η εθνική μας ανεξαρτησία από τις εγκληματικές απαιτήσεις του τουρκικού ιμπεριαλισμού, που δεν σταματούν ποτέ.

Στη Δωδεκάνησο, όμως, ανήκει κι ένα ακόμα νησί, η Πάτμος, το νησί της Αποκάλυψης. Αν οι ελληνικές κυβερνήσεις φρόντιζαν να αξιοποιήσουν την Πάτμο, σήμερα το νησί θα ήταν το κέντρο της Ορθοδοξίας, τόσο της Δυτικής, όσο και της Ανατολικής Ευρώπης, όπου μετά την κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού απελευθερώθηκαν οι Ορθόδοξες Εκκλησίες, οι οποίες αντιπροσωπεύουν και το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού των χωρών αυτών.

Αν, λοιπόν, φρόντιζαν να δημιουργηθεί στην Πάτμο το «Κέντρο Συντονισμού της λειτουργίας των Ορθόδοξων Εκκλησιών της Ευρώπης», θα ενισχυόταν σημαντικά η θέση όχι μόνον της Εκκλησίας της Ελλάδας, αλλά και του Έλληνα Υπουργού των Εξωτερικών, που θα εκπροσωπούσε μοιραία στην Επιτροπή (Κομισιόν) της Ευρωπαϊκής Ένωσης όλες τις Ορθόδοξες Εκκλησίες της Ευρώπης.

Αν ιδρυθεί το **«Ιερόν της Ιατρικής»** στην Κω, αν ιδρυθεί στην πόλη της Ρόδου το **«Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Ναυτικού Δικαίου»,** αν ιδρυθεί στη Λίνδο το **«Ίδρυμα των Πολιτισμών της Μεσογείου»** —ναι, στη Λίνδο— αν ιδρυθεί στην Πάτμο το **«Κέντρο Συντονισμού της λειτουργίας των Ορθοδόξων Εκκλησιών της Ευρώπης»,** αν στη Σύμη κάθε χρόνο, στις 8 Μαΐου, γιορτάζεται η επέτειος της λήξης του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου για την Ευρώπη ως **«Ημέρα Πανευρωπαϊκής Ειρήνης»,** αν στις 9 Ιουνίου κάθε χρόνο γιορτάζουμε το **«Ολοκαύτωμα της Κάσου»,** τότε η Δωδεκάνησος όχι μόνο θα απελευθερωθεί από το άγχος για το τι θα γίνει στο μέλλον, αλλά θα μεταβάλλει τη χώρα μας από ουραγό σε σημαντικό παράγοντα της οικονομικής και πολιτιστικής ανάπτυξης της Ευρώπης.

Γι' αυτό το λόγο ιδρύσαμε και το Πολιτιστικό Ίδρυμα Δωδεκανήσου «ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ Ο ΛΙΝΔΙΟΣ». Για να μπορέσουμε μακριά από κόμματα, από πολιτικές ιδιοτέλειες και μικρότητες να πούμε στον ελληνικό λαό την αλήθεια για την Ελλάδα.

Μόνον έτσι θα καταφέρουμε ώστε στα χρόνια, που έρχονται, να μη μετατραπεί η χώρα μας σε μια νεότερη Βαβυλωνία, αλλά να επιτύχει ένα νέο «ελληνικό θαύμα».

★ ★ ★

Και για νάρθω τώρα σε ορισμένα βασικά θέματα, όσον αφορά τη Λίνδο:

Είναι κοινή η αναγνώριση της Λίνδου ως σημαντικού παράγοντα του τουρισμού της Ρόδου, αλλά και της Δωδεκανήσου. Γι' αυτό, όταν απελευθερωθήκαμε —και βέβαια η κατάσταση, που είχαμε να αντιμετωπίσουμε, ήταν της κακής ώρας— φρόντισα να αξιοποιηθεί η συμβολή αυτή, με την κατασκευή του δρόμου από τις Φούρκες μέχρι την Κρήνη κι ύστερα από την Κρήνη μέχρι κάτω την ακρογιαλιά, την Παλαίστρα, όπου ιδρύσαμε για την εξυπηρέτηση των τουριστών και ένα κατάλληλο κέντρο. Κατόπιν, κατασκευάσαμε το δρόμο από την Κρήνη στους Πεύκους, μέσω της Κράνας. Οργανώσαμε την «Ταξιαρχία» με τα γαϊδουράκια, που ανεβάζει τους τουρίστες στην Ακρόπολη, πράγμα που συνετέλεσε στην αποφυγή πολλών δυσμενών συνεπειών για τον ιστορικό οικισμό. Κάναμε, επίσης και ορισμένα άλλα έργα, (ύδρευση, αποχέτευση κ.λπ.), που δεν είναι απαραίτητο να αναφέρουμε τώρα.

Την εποχή εκείνη πολλοί Ιταλοί, που δεν είχαν φύγει ακόμα από τη Ρόδο έβρισκαν ορισμένους αφελείς κι αγόραζαν τα σπίτια και τα κτήματά τους για μια δεκάρα. Τότε, όπως θα θυμάστε οι παλαιότεροι, σας φώναξα στον Πλάτανο και αφού σας εξήγησα ότι όποιος πουλάει το σπίτι του είναι εγκληματίας, έπιασα ένα μικρό παιδάκι, ένα κοριτσάκι, το σήκωσα ψηλά και είπα: «Όποιος πουλήσει το σπίτι του ή το χωράφι του θα έχει την κατάρα των παιδιών του!». Αυτή η συμβουλή μου έπιασε τόπο και δεν πουλήθηκε άλλο σπίτι ούτε άλλο χωράφι. Και τα σπίτια, που θα πουλιόντουσαν για 10 χιλ. δρχ. σε δύο χρόνια άξιζαν 10 εκατ. δρχ.

Η Λίνδος, με τα μέτρα αυτά πρόσφερε σημαντικά στην ανάπτυξη του τουρισμού της Δωδεκανήσου. Και τούτο, όπως ήδη ανέφερα, λόγω της φυσικής ομορφιάς και του πολιτιστικού πλούτου της. Σαν την Ακρόπολη της Λίνδου δεν υπάρχει άλλο Μνημείο στην Ελλάδα, παρά μόνον η Ακρόπολη των Αθηνών. Στη Λίνδο υπάρχει το πολύ εντυπωσιακό μνημείο, όπου ετάφη ο μεγάλος Κλεόβουλος. Στη Λίνδο έχουμε το Μο-

ναστήρι του Αγίου Παύλου, όπου αποβιβάσθηκε σύμφωνα με την παράδοση ο πρώτος των Αποστόλων. Υπάρχουν, επίσης πολύτιμα μνημεία —όχι μόνον ελληνικά, αλλά όλων των λαών της Μεσογείου από την Αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Καμιά άλλη πόλη, τέλος, δε διαθέτει τη χαρισματική μορφή της Λίνδου με τα μεσαιωνικά της κτίρια.

Ξέρετε ότι κατά τη Μυθολογία από τη Λίνδο πέρασαν ο Δαναός και ο Κάδμος, ο πρώτος με τις 50 κόρες, που έκτισε το ναό της Λινδίας Αθηνάς και ο δεύτερος με το αλφάβητο, που έφερε από την Ασία. Γι' αυτό στη Λίνδο έμαθαν οι Ευρωπαίοι για πρώτη φορά να γράφουν και να διαβάζουν. Το ξέρει αυτό όλος ο μορφωμένος κόσμος!

Η λέξη Λίνδος είναι ιερή για την Ευρώπη. Και τούτο μπορέσαμε να το εκμεταλλευτούμε μερικώς μέχρι σήμερα για την ανάπτυξη του τουρισμού μας. Και είναι υποχρέωσή μας να το εκμεταλλευτούμε πλήρως για την ανάπτυξη του πολιτισμού και της οικονομίας αύριο.

Η Λίνδος, τώρα που καθιερώνεται ο θεσμός του Β' βαθμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης, πρέπει να αποτελέσει τον τόπο απαρχής της υλοποίησής του. Δεν πρέπει να αποφασίζουν για την τύχη της Λίνδου άνθρωποι, που δεν έχουν καμιά σχέση μ' αυτήν ή εμποδίζονται από γραφειοκρατικές προκαταλήψεις.

Είμαι, επομένως, βέβαιος ότι ο Πρόεδρος της Κοινότητας θα ζητήσει αμέσως να καθοριστούν τα όρια της περιοχής της Λίνδου από την Κάλαθο μέχρι τη Λάρδο κι όλη η περιφέρεια να αντιμετωπιστεί σαν ενιαίος χώρος τουριστικής ανάπτυξης. Πρέπει, επίσης, να διαμορφωθεί κατάλληλα το ταχύτερο ο δρόμος, που οδηγεί στον Τύμβο του Κλεόβουλου, για να μπορέσουμε να τον αναπτύξουμε και τουριστικά και πολιτιστικά, χωρίς να καταστραφεί το περιβάλλον.

Έχουμε την Αρχαιολογική Υπηρεσία, στην οποίαν όλοι χρωστάμε ευγνωμοσύνη. Αν δεν υπήρχε ο μακαρίτης Κοντής, ο πρώτος προϊστάμενός της, τα τείχη της Ρόδου και ο Ναός της Αθηνάς θα είχαν γίνει ασβέστης. Η Αρχαιολογική Υπηρεσία πρόσφερε τεράστιες υπηρεσίες και πρέπει και σήμερα να της δοθεί η ευκαιρία να ολοκληρώσει την αποστολή της. Οι ανασκαφές, που έχουν γίνει μέχρι σήμερα στη Λίνδο, είναι ασήμαντες. Σ' όλη την περιοχή υπάρχουν αρχαίοι τάφοι κι αν γίνουν οι επιβαλλόμενες ανασκαφές, ποιος ξέρει τι ευρήματα

θα έρθουν στο φως. Ένα μέρος, επόμενως, των πόρων από την επίσκεψη των τουριστών στην Ακρόπολη πρέπει να διατίθεται για τις ανάγκες της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, όταν καταστρώνεται το πρόγραμμα καθορισμού της λειτουργίας της στην περιοχή.

Η Λίνδος τέλος, πρέπει να ανακηρυχθεί το ταχύτερο από την UNESCO «Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς». Έτσι, θα εξασφαλιστούν και οι πόροι για τις νέες ανασκαφές και τη συντήρηση των αρχαίων μνημείων.

Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η Λίνδος είναι ιερή, γιατί εκτός από τη συμβολή της στη φιλοσοφία και την επιστήμη, Λινδιακοί κατασκεύασαν και πολλά από τα σπουδαιότερα αγάλματα της Αρχαιότητας από τον Κολοσσό της Ρόδου μέχρι τον Φαρνέσιο Ταύρο και τη Νίκη της Σαμοθράκης. Γι' αυτό και το **«Ίδρυμα των Πολιτισμών της Μεσογείου»** πρέπει να έχει ως έδρα του τη Λίνδο. Ανήκει στην πόλη η τιμή και μ' αυτή θα πάρει στη νεότερη εποχή τη σημασία, που της αξίζει.

★ ★ ★

Αν γίνουν αυτά, τα εισοδήματα των κατοίκων δεν θα περιοριστούν σ' ό,τι κερδίζουν από τις διάφορες πανσιόν, που αναγκάστηκαν να κατασκευάσουν, για να εξασφαλίσουν την επιβίωσή τους. Θα αποκτήσουμε έναν τέτοιο τουρισμό, που θα είναι ανάλογος με το παρελθόν και το μέλλον της χώρας μας.

Πρέπει από τη Λίνδο να αρχίσει να επιβάλλεται ένας άλλος σημαντικός παράγοντας για τον τουρισμό —ο καλός τρόπος συμπεριφοράς προς τους τουρίστες. Δεν είναι δυνατόν να μιλάμε για τουρισμό και να πετάμε τα πιάτα στους τουρίστες, όπως συνηθίζεται σε πολλές ταβέρνες ορισμένων πόλεων της Ελλάδας. Επειδή η συκοφαντία σε βάρος μας δεν έχει όρια —μιλάνε ακόμα και για τα «βρώμικα» νερά της Λίνδου— θα πρέπει και μεις να προσέχουμε να μη δίνουμε αφορμές. Τα σκουπίδια πρέπει το ταχύτερο να πάψουν να συγκεντρώνονται στις Φούρκες, για να μην αποτελούν ασχημία και παράγοντα μόλυνσης του περιβάλλοντος.

Αλλά, νιώθω την ανάγκη να πω και τούτο: Σήμερα η μεγάλη πληγή της ανθρωπότητας είναι τα ναρκωτικά. Δεν είναι πια το σεξ, γιατί με την εμφάνιση του έιτζ, υπάρχει κάποια

συγκράτηση, αν και διαβάζουμε κάθε μέρα στις εφημερίδες αυτές τις αηδίες περί βιασμών. Ο μεγάλος κίνδυνος σήμερα είναι τα ναρκωτικά. Συμβουλεύω, λοιπόν, τον Πρόεδρο της Κοινότητας να ζητήσει από την Κυβέρνηση να ενισχύσει την περιοχή με μια ομάδα εξειδικευμένων σκύλων κατά των ναρκωτικών, για να εξασφαλίσουμε έτσι τον αποκλεισμό τους από την Λίνδο και να αποδείξουμε ότι αυτό είναι γεγονός κι όχι λόγια.

Και το Λιμεναρχείο, που επιτέλους ιδρύθηκε, ύστερα από προσπάθειές μου πάνω από 20 χρόνια, να αποκτήσει ένα ταχύπλοο σκάφος ικανό να ελέγχει την κίνηση του λαθρεμπορίου των ναρκωτικών από την Τουρκία και τις λοιπές Μεσογειακές χώρες. Το σκάφος αυτό πρέπει να χρησιμοποιηθεί και για την προστασία του ενάλιου αρχαιολογικού πλούτου, τον οποίον τώρα λυμαίνονται τα ιταλικά γιωτ, χωρίς καμιά σχεδόν ελληνική αντίδραση.

Πρέπει, επίσης, να γίνει η μελέτη των θαλάσσιων και γήινων σπηλαίων κάτω από την Ακρόπολη και η εξέταση των υπολειμμάτων αρχαίων σκαφών, που είναι βυθισμένα στο θαλάσσιο βυθό κι υπόσχονται πολλά από αρχαιολογική άποψη.

Θέλω, όμως, να συμπληρώσω την ομιλία μου αυτή και με τούτο: Η Εκκλησία της Λίνδου έχει εκτός από την ακίνητη περιουσία της και πολλά αρχεία, που πρέπει να συγκεντρωθούν. Δεν πρέπει να χαθούν. Ζητώ τη βοήθεια του Προέδρου της Κοινότητας και του Νομάρχη. Και σας δηλώνω τώρα, ότι αν γίνει κάποια σοβαρή προσπάθεια, εγώ θα προσφέρω 3 εκατ. δρχ., για να αρχίσει η συγκέντρωση του κεφαλαίου, που απαιτείται και για να γίνει το σχετικό εκθετήριο.

Πρέπει, επίσης, να αξιοποιηθεί το ταχύτερο η ακίνητη περιουσία της Εκκλησίας της Κοινότητας Λίνδου και να μη σπαταλιέται, όπως μέχρι σήμερα.

★ ★ ★

Αγαπητοί μου φίλες και φίλοι, πρέπει να τελειώσω! Σας είπα ότι το προβλέπειν είναι η τέχνη, η ειδική προίκηση του πολιτικού. Μιλάμε για τα προσεχή 30-40 χρόνια. Πρέπει σήμερα να πάρουμε αποφάσεις και να βάλουμε τις βάσεις της πολιτικής μας για το μέλλον. Αν δεν το κάνουμε αυτό, αύριο θα πεινάσουμε και θα πάψουμε να υπάρχουμε σαν ανεξάρτητο

έθνος και κράτος. Θα αποτελέσουμε ανάμνηση της ιστορίας.

Εύχομαι η σημερινή μας συγκέντρωση, που δεν τιμά τον Ιωάννη Ζίγδη μόνο, αλλά και το πνεύμα της Λίνδου, γιατί αυτό ενέπνευσε τον Ζίγδη σ' ό,τι καλό έκανε —αν βέβαια έκανε— να συντελέσει στη βασική αυτή στάση μας για το μέλλον.

Είπες, αγαπητέ μου Κυριάκο, ότι «αν θέλετε γέρο αγοράστε...». Η Λίνδος, βέβαια, στερείται γερόντων, γιατί το γήρας είναι αντίθετο με τη Λίνδο. Όλοι οι Λινδιακοί είναι έφηβοι. Κι αυτός, που σας μιλά είναι έφηβος. Δε γερνάνε οι Λινδιακοί, ούτε τα έργα τους. Διατηρούνται πάντα στην πρωτοπορία των αγώνων για το μέλλον του ελληνικού έθνους.

★ ★ ★

Αλλά πρέπει να τελειώσω. Θέλω να σας πω ξανά ότι ουδέποτε ξέχασα την καταγωγή μου, ότι είμαι Λινδιακός και δεν θα το ξεχάσω ποτέ —κι όταν ακόμα έλθει η ώρα να πω το «νῦν ἀπολύεις τόν δοῦλον σου...». Και θέλω να σας εκμυστηρευτώ και τούτο: Όταν θα πάψω να είμαι ζωντανός, θέλω να ταφώ εδώ στη Λίνδο, στον «Αχταρμά», εκεί που πέφτει το έδαφος προς τη θάλασσα και βλέπει κανείς από κάτω την Παλαίστρα, απέναντι τον οικισμό της Λίνδου, την Ακρόπολη, τον Τύμβο του Κλεόβουλου, τον απέραντο Πόντο...

Ναι, αυτό το μεγαλείο του απέραντου Πόντου θέλω να βλέπω, όταν πεθάνω. Είναι η μεγάλη λεωφόρος, που οδηγεί στο Υπερπέραν!...

Σ' όλους σας θερμές ευχαριστίες».

(Θερμά χειροκροτήματα και εκδηλώσεις από το ακροατήριο)

8. ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΤΕΛΕΤΗΣ

Στην τελετή παρέστησαν από τους επίσημους προσκεκλημένους οι κ.κ.:

— Κ. Σφυρίου, Βουλευτής ΠΑ.ΣΟ.Κ.
— Γ. Παρασκευάς, Νομάρχης Δωδεκανήσου.
— Μ. Κόκκινος, Δήμαρχος Ρόδου.
— Ι. Παπαχριστοδούλου, Διευθυντής Εφορίας Κλασσικών Αρχαιοτήτων Ρόδου.
— Λούλα Παπαμανώλη, συγγραφέας, τ. Γυμνασιάρχης κ.α.

Βέβαια, δεν ήταν δυνατό να παραστούν στην εκδήλωση όλοι όσοι κλήθηκαν και λόγω της γιορτής της Παναγίας. Η παρουσιάστρια του Ραδιοφωνικού Σταθμού «9,59 - ΝΕΟΙ ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ» ανέφερε ότι η Κοινότητα Λίνδου πήρε πολλά μηνύματα από Συλλόγους και προσωπικότητες. Ανάμεσα σ' αυτά ήταν και το ακόλουθο του κ. Κ. ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗ, Υπουργού Εσωτερικών:

«Είναι πολύ δύσκολο σε μένα να διατυπώσω σε λίγες γραμμές και μόνο αυτά, που θέλω να πω για τον Έλληνα, τον πατριώτη, τον Δωδεκανήσιο, τον πολιτικό Γιάννη Ζίγδη. Η διαδρομή του είναι μεγάλη, η παρουσία του έντονη και η προσφορά του ανεκτίμητη. Εμείς οι Δωδεκανήσιοι, αλλά πιστεύω κι όλοι οι Έλληνες, στο πρόσωπό του αναγνωρίζουμε το ήθος, την εντιμότητα, την ασυμβίβαστη και ολοκληρωμένη πολιτική δράση.

Σας αξίζουν θερμά συγχαρητήρια, κύριε Πρόεδρε, γι' αυτήν την πρωτοβουλία κι ελπίζω να μου συγχωρήσετε ότι δε βρίσκομαι μαζί σας αυτή τη σημαντική μέρα. Όμως, επιτρέψτε μου να σας πω ότι είμαι περήφανος, που γνώρισα, συνεργάστηκα κι έμαθα πολλά από το μεγάλο συμπατριώτη μας. Του εύχομαι να είναι πάντα αγωνιστικός και δημιουργικός».

★ ★ ★

Μετά τη λήξη της τελετής, η εκφωνήτρια του Ραδιοφωνικού Σταθμού ζήτησε από τους κ.κ. Κοσμά Σφυρίου, Βουλευτή ΠΑ.ΣΟ.Κ., Στεφ. Ιωαννίδη, Πρόεδρον Κοινότητας Λίνδου και Ι. Ζίγδη, Πρόεδρον Ε.ΔΗ.Κ., να πουν τη γνώμη τους για την εκδήλωση:

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Κύριε Σφυρίου, πείτε μας παρακαλώ λίγα

λόγια γι' αυτήν την εκδήλωση. Τί σημαίνει για σας και για τη Δωδεκάνησο γενικότερα ο Γιάννης Ζίγδης;

ΚΟΣΜΑΣ ΣΦΥΡΙΟΥ: Νομίζω, ότι για όλες τις συμπατριώτισσες και τους συμπατριώτες μας είναι μια φυσιογνωμία, που άφησε ανάγλυφα τα σημάδια της στη νεώτερη ιστορία του τόπου μας, ένας συνεπής πολιτικός, ο οποίος ουδέποτε διαπραγματεύτηκε τις ιδέες του. Πιστεύω ότι, ιδιαίτερα στη Δωδεκάνησο, τυγχάνει της γενικής αναγνώρισης. Κι αυτός είναι ο λόγος για τον οποίον παραβρέθηκα κι εγώ στην εκδήλωση αυτή, για να ενώσω κι εγώ μια τιμητική φωνή προς τον Γιάννη Ζίγδη.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Και βέβαια, δε θα μπορούσαμε να μην ακούσουμε τι έχει να μας πει και ο Κοινοτάρχης Λίνδου κ. Στ. Ιωαννίδης:

ΣΤ. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Για μας είναι μια ιστορική μέρα. Είχαμε υποχρέωση να τιμήσουμε τον Γιάννη Ζίγδη, το τέκνο της Λίνδου, τον άξιο πολιτικό ηγέτη.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Αγαπητοί ακροατές, είναι αρκετός ο κόσμος, που έχει πλησιάσει τον κ. Ζίγδη. Όλοι θέλουν να ασπαστούν και να χαιρετήσουν τον κ. Ζίγδη και θέλουν να τον ευχαριστήσουν για την προσφορά του. Θα ζητήσουμε, όμως, από τον κ. Ζίγδη να μας κάνει μια δήλωση.

Κύριε Ζίγδη, καλησπέρα σας. Είμαστε ζωντανά στον αέρα. Μια δήλωσή σας για τη σημερινή εκδήλωση:

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΙΓΔΗΣ: Ήταν πολύ συγκινητική. Ελπίζω να είναι και εποικοδομητική, γιατί αυτά που είπα για τη Λίνδο θα είναι χρήσιμα και για τη Δωδεκάνησο, για ολόκληρη την Ελλάδα.

Οι Λινδιακοί προσφέρουν πάντα ουσιαστικά κι όχι με λόγια, χωρίς περιεχόμενο.

Η όλη τελετή έληξε με δείπνο που παρέθεσε ο Πρόεδρος της Κοινότητας σε εστιατόριο της Παλαίστρας.

ΙΙΙ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΝΩΣΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ
ΕΔΗΚ


ΕΝΩΣΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ
ΕΔΗΚ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ «ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ Ο ΛΙΝΔΙΟΣ» ΠΡΟΣ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΝ UNESCO ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΚΗΡΥΞΗ ΤΗΣ ΛΙΝΔΟΥ ΩΣ «ΜΝΗΜΕΙΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ»

Το Πολιτιστικό Ίδρυμα Δωδεκανήσου «ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ Ο ΛΙΝΔΙΟΣ», μετά την υπογραφή της «Διακήρυξης του Αιγαίου», στην Πολίχνη της Λήμνου (17/9/1994) από το Ελληνικό Υπουργείο Πολιτισμού και την UNESCO, με την οποία το Αιγαίο αναγορεύεται «σε σύμβολο του Ευρωπαϊκού-παγκόσμιου πολιτισμού», θεωρεί ότι πρέπει η Λίνδος, χωρίς καθυστέρηση πια, να ανακηρυχθεί από την UNESCO ως «Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς».

Για τον σκοπό αυτό, υποβλήθηκε στο Υπουργείο Πολιτισμού και στην UNESCO το παρακάτω υπόμνημα:

«Όπως έχει γράψει επιγραμματικά ο αρχαιολόγος Χρήστος Καρούζος «η Λίνδος είναι ο βράχος της».

Ο βράχος αυτός ύψους 116 μ. αποτελεί το τελείωμα του τοπίου της Λίνδου, ξερού και επιβλητικού μέσα στη γύμνια του, που περιβάλλεται ολόγυρα από τη θάλασσα, ώστε η Λίνδος «να χαίρεται καμαρωτή το πέλαγο», «Λίνδος πόντῳ ἀγαλλομένη», όπως πολύ ωραία λέει το επίγραμμα, που σύμφωνα με το Διογένη το Λαέρτιο ήταν χαραγμένο στον τάφο του Κλεόβουλου. Ο τάφος αυτός έχει ταυτιστεί από την παράδοση, όχι όμως σωστά, με ένα κυκλικό ταφικό μνημείο, που βρίσκεται στην άκρη του ακρωτηρίου, που κλείνει το μεγάλο λιμάνι της Λίνδου από τα βόρεια. Ένα δεύτερο μικρό λιμάνι, που έχει το όνομα του Αποστόλου Παύλου, επειδή σύμφωνα με την τοπική παράδοση εδώ αποβιβάστηκε ο Απόστ. Παύλος στο πέρασμά του από τη Ρόδο, βρίσκεται στη νότια, την αντίθετη προς το μεγάλο λιμάνι πλευρά του βράχου της ακρόπολης.

Η φτώχεια του εδάφους σημάδεψε τη μοίρα των κατοίκων της Λίνδου, που ήταν υποχρεωμένοι να είναι στραμμένοι προς τη θάλασσα, γι' αυτό και οι μεγάλες εποχές της Λίνδου, τόσο στην αρχαιότητα όσο και στα ιπποτικά και πρώιμα χρόνια της τουρκοκρατίας είναι εποχές μεγάλης ναυτικής και εμπορικής ακμής.

Σύμφωνα με τη μυθική παράδοση, η καταγωγή της Λίνδου είναι εξίσου πανάρχαια, όπως και των άλλων δύο παλαιών πόλεων του νησιού (Ιαλυσός και Κάμιρος). Επώνυμος ήρωάς της ήταν ο Λίνδος, ένας από τους τρεις γιους του Κερκάφου, εγγονός του Ηλίου και της νύμφης Ρόδου και το περίφημο ιερό της Λινδίας Αθηνάς ήταν σύμφωνα με την αρχαία μυθική παράδοση πολύ παλιό, αφού το είχε ιδρύσει ο Δαναός, όταν επέστρεφε μαζί με τις θυγατέρες του από την Αίγυπτο.

Η προϊστορία της Ρόδου είναι γενικά ακόμη λίγο γνωστή. Από τη μινωϊκή εποχή, την εποχή της μεγάλης ακμής της Κρήτης και της μινωϊκής θαλασσοκρατίας (γύρω στα 1600-1500 π.Χ.) έχουμε το σημαντικό οικισμό στα Τριάντα, πρόδρομο της Ιαλυσού των ιστορικών χρόνων, που διαπιστώθηκε λίγο πριν από το Β' παγκόσμιο πόλεμο και έχει αρχίσει πάλι να ερευνάται τα τελευταία χρόνια. Η μυκηναϊκή εποχή, η εποχή δηλ. κατά την οποία φθάνουν στη Ρόδο και γενικά στο Αιγαίο από την Ηπειρωτική Ελλάδα οι πρώτοι Έλληνες, οι Αχαιοί-Μυκηναίοι, εκτοπίζοντας τους μινωϊκούς Κρήτες, είναι γνωστή στη Ρόδο κυρίως από πολυάριθμες νεκροπόλεις με πλούσια ευρήματα, που βρέθηκαν εγκατεσπαρμένες σε όλο το νησί. Αντίθετα με την περιοχή της, τη Λινδία, που καταλαμβάνει το νοτιοανατολικό, πιο εκτεταμένο τμήμα του νησιού, η ίδια η Λίνδος δεν έχει δώσει αξιόλογα προϊστορικά ή μυκηναϊκά ευρήματα, που να μας επιτρέπουν να παρακολουθήσουμε την εξέλιξή της στις εποχές αυτές.

Η ιστορία της Λίνδου, αρχίζει ουσιαστικά, σύμφωνα με τα ως τώρα γνωστά αρχαιολογικά δεδομένα, μετά το 1000 π.Χ., όταν πάνω στη Ρόδο είναι εγκατεστημένοι Δωριείς και το νησί είναι μοιρασμένο ανάμεσα σε τρεις πόλεις. Στα πρώιμα αυτά χρόνια και κυρίως μετά το 800 π.Χ. η Λίνδος κατέχει την πρώτη θέση ανάμεσα στις τρεις αδελφές πόλεις, που μαζί με την Κω, την Κνίδο και την Αλικαρνασσό, αποτελούν στα αρχαϊκά χρόνια μια πολιτική ένωση, τη δωρική εξάπολη. Η Λίνδος παίζει τον πρώτο ρόλο στην αποικιακή κίνηση και εξάπλωση, με κυριότερο γεγονός τη συμμετοχή της στην ίδρυση

της Γέλας στη Σικελία, που τοποθετείται στα 688 π.Χ. Στον 6ο αιώνα π.Χ., εποχή της μεγαλύτερης ακμής της ανεξάρτητης Λίνδου, την πόλη κυβερνά ένας μετριοπαθής «τύραννος» ο Κλεόβουλος, ένας από τους σοφώτερους άνδρες της εποχής του, που συνδύαζε τη θεωρητική ενασχόληση με την πρακτική της πολιτικής.

Από τους πρώτους αιώνες της 1ης χιλιετίας παρακολουθείται από τα αρχαιολογικά ευρήματα και η εξέλιξη του περίφημου στα μεταγενέστερα χρόνια και πρώτου πάνω σε όλη τη Ρόδο ιερού της Λινδίας Αθηνάς. Ο Κλεόβουλος έκτισε πάνω στην ακρόπολη ένα ναό στη θέση ενός παλαιότερου και στη θέση που βρίσκεται σήμερα ο μεταγενέστερος ναός, και έδωσε στο ιερό μια πρώτη μνημειακή διαμόρφωση. Στην εποχή αυτή, στον 6ο αι., το ιερό ήταν κιόλας φημισμένο, ώστε να κάνουν σ' αυτό αφιερώματα ηγεμόνες από μακρινά μέρη, όπως ο Φαραώ της Αιγύπτου Άμασις. Με την περσική εξάπλωση, η πολιτική και ναυτική σημασία της Λίνδου μειώνεται. Μετά τους περσικούς πολέμους, συμμετέχει, όπως και οι άλλες πόλεις, στην Α' Αθηναϊκή Συμμαχία.

Η απόφαση των πόλεων της Ρόδου στα 411 π.Χ. κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου, να αποτελέσουν μια ενιαία πολιτεία και να ιδρύσουν τη νέα πόλη Ρόδο, είχε θεμελιακή σημασία για όλη τη μετέπειτα ιστορία του νησιού και για τη Λίνδο σημαίνει το τέλος της ύπαρξής της ως ιδιαίτερου πολιτικού οργανισμού, ως πόλεως κράτους, όχι όμως και απώλεια της σημασίας της ως του δεύτερου τώρα, μετά τη νέα πόλη Ρόδο, κέντρου του νησιού. Χάρη στη ναυτική και εμπορική της παράδοση και κυρίως χάρη στη φήμη του ιερού της Λινδίας Αθηνάς, που αποκτά στα χρόνια μετά το συνοικισμό, την οριστική μνημειακή του φυσιογνωμία, η Λίνδος εξακολουθεί να ακμάζει.

Στο έτος 392 π.Χ. ο ναός του Κλεοβούλου πάνω στην Ακρόπολη καταστράφηκε από πυρκαϊά και στα κατοπινά χρόνια χτίστηκε ο νέος ναός. Μπροστά στο ναό χτίστηκαν μεγαλοπρεπή Προπύλαια και μια μνημειακή σκάλα, που οδηγεί στο επίπεδο του ναού. Αργότερα γύρω στα 200 π.Χ., προστέθηκε παρακάτω μια μεγάλη δωρική στοά, ενώ στον 1ο αι. π.Χ., ο χώρος μπροστά από τη στοά επεκτάθηκε και χτίστηκε μια σειρά θολωτών κατασκευών. Έτσι το ιερό πήρε την οριστική του μορφή, αυτή περίπου που βλέπουμε αναστηλωμένη και σήμερα. Ένα δάσος από αφιερώματα συμπλήρωνε στην

αρχαιότητα την εικόνα, καθώς και δένδρα, κυρίως ελιές, όπως μαρτυρούν οι επιγραφές. Από τα αφιερώματα, που έχουν χαθεί, σώζονται οι πολυάριθμες ενεπίγραφες βάσεις τους, και οι επιγραφές αυτές έχουν πλουτίσει σε μεγάλο βαθμό τις γνώσεις μας για την ιστορία της Λίνδου και της Ρόδου γενικότερα. Η ακρόπολη της Λίνδου, σαν τόπος οχυρός περιβαλλόταν στην αρχαία εποχή, όπως και στη μεσαιωνική, από ένα τείχος.

Η ζωή του ιερού συνεχίζεται και στους πρώτους αιώνες μ.Χ. έως ότου με την επικράτηση του Χριστιανισμού σταματά η λατρεία της Λινδίας Αθηνάς, όπως γενικά η αρχαία λατρεία. Το άγαλμα της Αθηνάς μεταφέρθηκε στην Κωνσταντινούπολη και όπως διαπιστώνεται από λίγα αρχιτεκτονικά λείψανα, χτίστηκε πάνω στην ακρόπολη μια παλαιοχριστιανική εκκλησία. Ακολουθούν οι σκοτεινοί πρώιμοι αιώνες του μεσαίωνα, έως ότου από τον 10ο αι. μ.Χ. η Λίνδος αρχίζει πάλι σιγά σιγά να βγαίνει από το μεσαιωνικό λήθαργο. Στον 10ο αι. έζησε στην Κωνσταντινούπολη ένας αξιόλογος λόγιος και συγγραφέας, ο Κωνσταντίνος ο Ρόδιος από τη Λίνδο. Από τη βυζαντινή εποχή σώζονται στη Λίνδο αξιόλογα εκκλησιαστικά μνημεία. Οι ιππότες του Αγ. Ιωάννου, που κατείχαν τη Ρόδο από το 1309 έως το 1522 έδωσαν στο Κάστρο μια νέα μορφή, αυτή που διατηρείται περίπου ως σήμερα.

Κάστρο ήταν η ακρόπολη της Λίνδου και επί τουρκοκρατίας. Γι' αυτό όταν στα 1843 ήρθε για πρώτη φορά, από την Ελλάδα ο Γερμανός αρχαιολόγος Λουδοβίκος Ross, δεν κατάφερε να ανεβεί στην ακρόπολη. Ένα χρόνο αργότερα μπήκε μέσα και πήρε διάφορες σημειώσεις. Ακολούθησαν και άλλοι, έως ότου στις αρχές του αιώνα μας, κάτω ακόμα από οθωμανική κατοχή, δανική αρχαιολογική αποστολή με επικεφαλής τους Kinch και Blinkenberg, έφερε στο φως με συστηματική ανασκαφή όλα τα λείψανα του αρχαίου ιερού. Τα κινητά ευρήματα της ανασκαφής, κατά το μεγαλύτερο μέρος τους, μοιράστηκαν ανάμεσα στο Εθνικό Μουσείο της Κοπεγχάγης και το Αρχαιολογικό Μουσείο της Κωνσταντινουπόλεως, όπου και βρίσκονται ως σήμερα. Μερικές δεκαετίες αργότερα ακολούθησαν οι αναστηλώσεις των μνημείων από την ιταλική αρχαιολογική υπηρεσία, που έδωσαν στην Ακρόπολη της Λίνδου τη σημερινή της μορφή. Οι ιταλικές αναστηλώσεις βελτιώνονται σήμερα και συντηρούνται από την Αρχαιολογική Υπηρεσία.



Ο ναός της Αθηνάς

Εκτός από την Ακρόπολη, και η κάτω πόλη, που κατοικήθηκε συνεχώς σε όλους τους αιώνες, διασώζει σημαντικά αρχαία και μεταγενέστερα ευρήματα και έναν παραδοσιακό οικισμό —δημιούργημα των 4 τελευταίων κυρίως αιώνων— που συγκαταλέγεται ανάμεσα στους σημαντικότερους του αιγαιακού χώρου.

Μεγάλη υπήρξε η συμβολή της Λίνδου στην πνευματική και καλλιτεχνική ζωή της Ρόδου και της Ελλάδος γενικότερα. Από τη μυθική εποχή, εκτός από το Δαναό, αναφέρεται και ο Κάδμος ότι είχε περάσει από τη Λίνδο κατά το ταξίδι του προς αναζήτηση της Ευρώπης. Ο Κάδμος υπήρξε ο μυθικός εισηγητής της γραφής στην Ελλάδα και η Ρόδος συγκαταλέγεται ανάμεσα στις θέσεις τις πιθανές για την διαμόρφωση του ελληνικού αλφαβήτου.

Στον 6ο αι. ο Κλεόβουλος, όπως τονίσαμε ήδη παραπάνω, υπήρξε όχι μόνο γνωστός πολιτικός αλλά και μια από τις μεγαλύτερες πνευματικές μορφές της εποχής του, ένας από τους επτά σοφούς της Αρχαίας Ελλάδος. Τα περίφημα απο-

φθέγματά του είχαν πανελλήνια απήχηση και διάδοση. Ως ποιήτρια αναφέρεται και η κόρη του Κλεοβουλίνη.

Μεταξύ των καλλιτεχνών, μια μεγάλη δόξα της Λίνδου υπήρξε ο Χάρης, μαθητής του Λυσίππου. Ο Χάρης συνδέεται με ένα από τα γνωστότερα και πιο πολυσυζητημένα έργα της αρχαίας γλυπτικής, τον περίφημο Κολοσσό, ένα από τα επτά θαύματα του αρχαίου κόσμου, του οποίου υπήρξε ο κατασκευαστής. Όπως είναι γνωστό, το άγαλμα στήθηκε στη Ρόδο μερικά χρόνια μετά την επιτυχή απόκρουση της πολιορκίας του Δημητρίου στα 305-304 π.Χ.

Στην ελληνιστική περίοδο, εποχή της μεγαλύτερης δόξας της, η Ρόδος ανέδειξε μεγάλες φυσιογνωμίες στα γράμματα και στις τέχνες.

Ένας από τους μεγαλύτερους στωϊκούς φιλόσοφους και διανοούμενους της εποχής του υπήρξε ο Παναίτιος (185-110 π.Χ.), η οικογένεια του οποίου, όπως αποδεικνύουν οι επιγραφές από την ακρόπολη, είχε σχέση με τη Λίνδο.

Ο πλούτος και το μεγαλείο των μνημείων της μαζί με το μοναδικό φυσικό τοπίο καθιστούν τη Λίνδο όχι μόνο τον πρώτο αρχαιολογικό χώρο και παραδοσιακό οικισμό της Ρόδου, αλλά και ένα από τα μεγαλύτερα κέντρα πολιτισμού της Ανατ. Μεσογείου. Η φιλοσοφία με το «μέτρον άριστον» του Κλεόβουλου, η θρησκεία με τη λατρεία κυρίως της Λινδίας Αθηνάς, η τέχνη, με τα απαράμιλλα έργα όλων των εποχών, καλλιεργήθηκαν στην Λίνδο σε επίπεδο παγκοσμιότητας.

Η συμβολή της Λίνδου στον πολιτισμό και η μοναδικότητά της ως φυσικού και μνημειακού χώρου δικαιολογούν απόλυτα την πρόταση να συμπεριληφθεί, μετά τη μεσαιωνική πόλη της Ρόδου, στα μνημεία της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς και έτσι να προστατευτεί αποτελεσματικά για το μέλλον και να αναδειχθεί στο βαθμό που της αξίζει».


ΕΝΩΣΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ
ΕΔΗΚ



Εσωτερικό λινδιακού σπιτιού σπερβέρι (νυφικό κρεβάτι), πιάτα, ξυλόγλυπτα και κεντήματα.